GENERALINĖS ADVOKATĖS VERICA TRSTENJAK IŠVADA, pateikta 2008 m. kovo 13 d. [1]

Turinys

Įvadas ..... I - 6140

I — Teisinis pagrindas ..... I - 6141

II — Faktinės bylos aplinkybės ir procesas ..... I - 6142

A — Faktinės pagrindinės bylos aplinkybės ..... I - 6142

B — Procesas Pirmosios instancijos teisme ir apskųstas sprendimas ..... I - 6145

1. Dėl pirmojo ieškinio pagrindo ..... I - 6145

2. Dėl antrojo ieškinio pagrindo ..... I - 6146

3. Dėl trečiojo ieškinio pagrindo ..... I - 6148

4. Dėl prašomų proceso organizavimo ir tyrimo priemonių ..... I - 6148

C — Procesas Teisingumo Teisme ir šalių reikalavimai ..... I - 6149

D — Apeliacinio skundo pagrindai ir šalių argumentai ..... I - 6150

III — Teisinis vertinimas ..... I - 6154

A — Įvadinės pastabos ..... I - 6154

1. Argumentai dėl bylos esmės ..... I - 6154

2. Argumentai dėl proceso ..... I - 6156

B — Apeliacinio skundo pagrindų tikrinimas ..... I - 6157

1 — Originalo kalba: vokiečių.

1. Pirmasis apeliacinio skundo pagrindas, susijęs su kompetencijos tarp eksporto ir importo šalių padalijimo principo pažeidimu ..... I - 6157

a) Dėl kompetencijos tarp eksporto ir importo šalių padalijimo ..... I - 6157

b) Dėl skirtingo vertinimo, kai eksportuojančios valstybės valdžios institucijos elgiasi netinkamai ..... I - 6159

2. Antrasis apeliacinio skundo pagrindas, susijęs su teisės susipažinti su bylos medžiaga ir kitų gynybos teisių pažeidimu ..... I - 6161

3. Trečiasis apeliacinio skundo pagrindas: faktų pateikimo ir įrodinėjimo naštos paskirstymas ..... I - 6166

4. Ketvirtasis apeliacinio skundo pagrindas: proceso organizavimo priemonių atsisakymas ..... I - 6170

5. Penktasis apeliacinio skundo pagrindas, susijęs su teisiniu dokumentų ir (arba) faktų dėl tariamų Turkijos valdžios institucijų ir Komisijos pažeidimų kvalifikavimu ..... I - 6171

a) Dėl tariamų Turkijos valdžios institucijų pažeidimų ..... I - 6171

i) Ginčijamų 32 A.TR.1 sertifikatų pripažinimas klastotėmis ..... I - 6171

ii) Dėl sertifikato A.TR.1 WVB D437214 ..... I - 6172

iii) Turkijos valdžios institucijų pažeidimas, susijęs su antspaudu ..... I - 6172

iv) Turkijos valdžios institucijų pažeidimas, susijęs su tarnybinių dokumentų registracija ..... I - 6172

v) Turkijos valdžios institucijų pažeidimas prisidėjus išduodant reikalavimų neatitinkančius sertifikatus ..... I - 6173

vi) Turkijos valdžios institucijų pažeidimas, susijęs su tarpusavio pagalba ..... I - 6173

vii) Turkijos valdžios institucijų pažeidimas, susijęs su kitomis aplinkybėmis ir tyrimų Mersine vilkinimu ..... I - 6174

b) Dėl tariamų pažeidimų, priskirtinų Komisijai ..... I - 6174

i) Pažeidimas, susijęs su preferencinio režimo priežiūra ..... I - 6174

ii) Pažeidimas, susijęs su antspaudų pavyzdžių neišsiuntimu ..... I - 6175

iii) Pareigos laiku perspėti importuotojus pažeidimas ..... I - 6176

iv) Dėl netinkamo faktinių aplinkybių nustatymo ir įvertinimo atliekant tyrimus Turkijoje ..... I - 6178

c) Tarpinė išvada ..... I - 6178

6. Dėl šeštojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su Jungtinio muitų sąjungos komitetu ir (arba) Asociacijos taryba ..... I - 6178

7. Dėl septintojo pagrindo, susijusio su teisėto apeliantės intereso dėl A.TR.1 judėjimo sertifikato Nr. WVB D 437214 nepaisymu ..... I - 6179

8. Dėl aštuntojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su teisingumo ir rizikos sąlygų įvertinimu ..... I - 6181

9. Dėl devintojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su BMK 220 straipsnio 2 dalies b punkto pažeidimu ..... I - 6182

IV — Tyrimo išvada ..... I - 6184

V — Bylinėjimosi išlaidos ..... I - 6184

VI — Išvada ..... I - 6184

I — Įvadas

1. Šioje byloje Teisingumo Teismo prašoma priimti sprendimą dėl apeliacinio skundo, kurį bendrovė *C.A.S. SpA* pateikė dėl 2007 m. vasario 6 d. Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo priimto sprendimo *C.A.S. prieš Komisiją* [2] . Apeliantė, kuri buvo ieškovė pirmosios instancijos teisme (toliau – apeliantė), siekia panaikinti sprendimą, kuriuo Pirmosios instancijos teismas patvirtino 2002 m. spalio 18 d. Komisijos sprendimą (REC 10/01, toliau – ginčijamas sprendimas) nepatenkinti ieškovės prašymo atsisakyti išieškoti 1 702 340,25 EUR importo muitų už 32 iš 48 ieškovės pateiktų judėjimo sertifikatus ir atmetė jos ieškinį dėl šio sprendimo panaikinimo iš dalies.

2 — 2007 m. vasario 6 d. Sprendimas (T-23/03, Rink. p. II-289, toliau – skundžiamas sprendimas).

II — Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės normos dėl atsisakymo išieškoti muitus

2. Dėl galimybės atsisakyti išieškoti importo muitus 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą (OL L 302, p. 1, toliau – BMK), 239 straipsnyje nurodyta:

„Importo arba eksporto muitus gali būti <…> atsisakoma išieškoti susidarius padėtims <…>, sąlygotoms aplinkybių, kuriomis suinteresuotojo asmens veiksmuose nematyti apgaulės arba akivaizdaus aplaidumo požymių. Padėtys, kurioms susidarius gali būti taikoma ši nuostata, ir procedūros, kurios turi būti taikomos tokiais atvejais, nustatomos taikant Komiteto procedūrą <…>.“

3. 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 2454/93, išdėstančio Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas (OL L 253, p. 1, toliau – BMK įgyvendinimo reglamentas), 905 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Jeigu sprendimą priimanti muitinė, kuriai pateiktas prašymas grąžinti (muitus) arba atsisakyti juos išieškoti vadovaujantis (BMK) 239 straipsnio 2 dalimi, negali priimti sprendimo vadovaudamasi 899 straipsniu, ir prašymas paremtas įrodymais, kad dėl aplinkybių, kuriomis suinteresuotojo asmens negalima apkaltinti apgavyste ar akivaizdžiu aplaidumu, susidarė ypatinga padėtis, valstybė narė, kuriai priklauso ši muitinė, perduoda medžiagą apie šį atvejį Komisijai, kad ji galėtų tokį klausimą išspręsti taikydama 906–909 straipsniuose nustatytą procedūrą. <…>“

4. BMK įgyvendinimo reglamento 904 straipsnio c punkte nustatyta:

„Importo muitai negrąžinami ir neatsisakoma juos išieškoti, jeigu vienintelė priežastis, dėl kurios prašoma grąžinti muitus arba atsisakyti juos išieškoti, atsižvelgiant į kiekvieną konkretų atvejį, yra:

<…>

c) dokumentų pateikimas, siekiant, kad deklaruotoms išleidimui į laisvą apyvartą prekėms būtų taikomas lengvatinis tarifų režimas, jeigu vėliau nustatoma, kad šie dokumentai buvo padirbti, suklastoti arba netinkami tam tikslui, net jei šie dokumentai buvo pateikti nežinant apie jų padirbimą, suklastojimą arba netinkamumą.“

5. BMK 236 straipsnyje nustatyta:

„1. Importo arba eksporto muitai grąžinami nustačius, kad tada, kai jie buvo sumokėti, tokių muitų suma nebuvo teisiškai privaloma sumokėti arba kad ši suma buvo įtraukta į apskaitą nesivadovaujant 220 straipsnio 2 dalimi.

Importo arba eksporto muitus atsisakoma išieškoti nustačius, kad tada, kai jie buvo įtraukti į apskaitą, tokių muitų suma nebuvo teisiškai privaloma sumokėti arba kad ši suma buvo įtraukta į apskaitą nesivadovaujant 220 straipsnio 2 dalimi.

Muitai negrąžinami ir neatsisakoma jų išieškoti, jeigu įvykių, dėl kurių buvo sumokėta arba įtraukta į apskaitą teisiškai neprivaloma sumokėti pinigų suma, priežastis buvo tyčiniai suinteresuotojo asmens veiksmai.

<…>“

6. BMK 220 straipsnio 2 dalies b punkte nustatyta, kad paskesnis įtraukimas į apskaitą neatliekamas, jeigu teisiškai privaloma sumokėti muito suma nebuvo įtraukta į apskaitą dėl muitinės padarytos klaidos, kurios, yra pagrindo manyti, asmuo, privalėjęs sumokėti tokią pinigų sumą, negalėjo nustatyti veikdamas sąžiningai ir laikydamasis visų galiojančių teisės aktų nuostatų, susijusių su muitinės deklaracijos pateikimu.

III — Faktinės bylos aplinkybės ir procesas

A — *Faktinės pagrindinės bylos aplinkybės*

7. Ieškovė – pagal Italijos teisę įsteigta bendrovė, kuri yra Ravensburge (Vokietija) įsteigtos bendrovės *Steinhauser GmbH*, turinčios 95,1 % *CAS SpA* akcijų, dukterinė įmonė. Pagrindinė ieškovės veikla – importuotų koncentruotų vaisių sulčių perdirbimas. Be to, ji užsiima šių produktų importu į Italiją. Verslo santykius su užsienio tiekėjais daugiausia palaiko bendrovė *Steinhauser*.

8. Kaip konstatavo Pirmosios instancijos teismas, nuo 1995 m. balandžio 5 d. iki 1997 m. lapkričio 20 d. ieškovė importavo ir išleido į laisvą apyvartą Bendrijoje koncentruotas obuolių ir kriaušių sultis, kurias deklaravo kaip įvežtas iš Turkijos

ir esančias Turkijos kilmės. Šios rūšies produktai į Bendriją importuoti pateikus A.TR.1 sertifikatus, todėl jie buvo atleisti nuo muitų, kaip numatyta Asociacijos susitarime ir papildomame protokole.

9. Ravenos (Italija) muitinės įstaiga atliko A.TR.1 sertifikato Nr. D 141591, kurį apeliantė pateikė vienai iš laikotarpiu nuo 1995 m. balandžio 5 d. iki 1997 m. lapkričio 20 d. įvykdytų importo operacijų, autentiškumo patikrinimą išleidus prekes. Remiantis Sprendimo Nr. 1/95 29 punktu, Turkijos valdžios institucijoms buvo nusiųstas prašymas patikrinti šio sertifikato autentiškumą.

10. 1998 m. gegužės 15 d. laišku Turkijos valdžios institucijos Ravenos muitinės įstaigai pranešė, kad atliktas patikrinimas parodė, jog šis sertifikatas nebuvo autentiškas, nes Turkijos muitinė jo neišdavė. Jos, be to, pareiškė, kad bus atlikta kitų patikrinimų.

11. Todėl Italijos valdžios institucijos atliko 103 A.TR.1 sertifikatų, kuriuos ieškovė pateikė įvairioms importo operacijoms, patikrinimą išleidus prekes.

12. 1998 m. liepos 10 d. laišku Turkijos Respublikos nuolatinė atstovybė prie Europos Sąjungos (toliau – Turkijos nuolatinė atstovybė) pranešė Komisijai, kad 22 ieškovės pateikti A.TR.1 sertifikatai, išvardyti šio laiško priede ir susiję su Turkijos bendrovės *Akman* importu į Italiją, buvo padirbti („false“). Komisija persiuntė šį laišką Italijos muitinei 1998 m. liepos 20 d. laišku.

13. Nuo 1998 m. spalio 12 iki 15 d. ir nuo 1998 m. lapkričio 30 d. iki gruodžio 2 d. Komisijos Sukčiavimo prevencijos koordinavimo padalinys (UCLAF, kuris yra OLAF pirmtakas) atliko patikrinimus Turkijoje.

14. 1999 m. kovo 8 d. laišku Turkijos nuolatinė atstovybė Ravenos muitinės įstaigai pranešė, kad Turkijos valdžios institucijos neišdavė ir nepatvirtino 32 ieškovės pateiktų A.TR.1 sertifikatų (toliau – ginčijami sertifikatai), įskaitant 18 1998 m. liepos 10 d. laiško priede nurodytų sertifikatų. Šie sertifikatai nurodyti minėto laiško priede.

15. Italijos muitinė nusprendė, jog iš viso jos, Komisijos, UCLAF ir Turkijos valdžios institucijų susirašinėjimo matyti, kad su eksportu į Italiją, kurį ieškovė vykdė per Turkijos bendrovę *Akman*, susijusius 48 A. TR.1 sertifikatus, įskaitant ginčijamus sertifikatus, Turkijos institucijos laikė arba padirbtais, arba neatitinkančiais reikalavimų. 32 ginčijami sertifikatai (atitinkantys bendrą 3 296 190 371 LIT (Italijos liros) arba 1 702 340,25 EUR muitų sumą) buvo laikomi padirbtais, nes Turkijos muitinės įstaigos jų neišdavė ir nepatvirtino. Kita vertus, likę 16 sertifikatų (atitinkančių bendrą 1 904 763 758 LIT arba 983 728,38 EUR muitų sumą) buvo pripažinti negaliojančiais, nes nors Turkijos muitinė juos ir išdavė, atitinkamos prekės nebuvo Turkijos kilmės. Kadangi visi 48 sertifikatai buvo pripažinti padirbtais arba negaliojančiais, juose nurodytoms prekėms negalėjo būti taikomas Turkijos žemės ūkio produktų importui suteiktas preferencinis režimas. Todėl Italijos muitinė pareikalavo, kad ieškovė sumokėtų iš viso 5 200 954 129 LIT arba 2 686 068,63 EUR nesumokėtų muitų.

16. 2000 m. kovo 28 d. laišku apeliantė, remdamasi BMK 220 straipsnio 2 dalies b punktu ir 236 bei 239 straipsniais, pateikė Ravenos muitinės įstaigai prašymą neatlikti paskesnio įtraukimo į apskaitą ir grąžinti sumokėtus importo muitus. Pagrįsdama savo prašymą, apeliantė nurodė, kad ji veikė sąžiningai, kad buvo neįmanoma nustatyti kompetentingų valdžios institucijų klaidų ir kad šios institucijos padarė pažeidimų.

17. 2001 m. lapkričio 30 d. laišku, kurį Komisija gavo 2001 m. gruodžio 12 d., Italijos Respublika paprašė Komisijos nuspręsti, ar pagrįsta neatlikti iš apeliantės pareikalautų importo muitų paskesnio įtraukimo į apskaitą pagal BMK 220 straipsnio 2 dalies b punktą arba leisti grąžinti šiuos muitus pagal BMK 239 straipsnį.

18. 2002 m. birželio 3 d. laišku Komisija paprašė tam tikros papildomos informacijos iš Italijos valdžios institucijų, kurios atsakė 2002 m. birželio 7 d. laišku.

19. 2002 m. liepos 25 d. laišku Komisija apeliantei pranešė apie savo ketinimą netenkinti jos prašymo. Tačiau prieš priimdama galutinį sprendimą Komisija pasiūlė apeliantei išdėstyti galimas pastabas ir susipažinti su nekonfidencialiais bylos dokumentais. 2002 m. rugpjūčio 6 d. apeliantės atstovai Komisijos patalpose susipažino su administracinės bylos medžiaga. Be to, jie

pasirašė pareiškimą, kuriuo patvirtina, kad turėjo galimybę susipažinti su šio pareiškimo priede nurodytais dokumentais.

20. 2002 m. rugpjūčio 15 d. laišku apeliantė pateikė savo pastabas Komisijai. Šiame laiške ji, be kita ko, ir toliau laikėsi pozicijos, kad kompetentingos muitinės įstaigos padarė klaidų, kurių ji negalėjo nustatyti, ir ji jas prilygina pažeidimams, dėl kurių gali susidaryti ypatinga padėtis BMK 239 straipsnio prasme.

21. 2002 m. spalio 18 d. Komisija priėmė Sprendimą REC 10/01 (toliau – ginčijamas sprendimas), apie kurį apeliantei buvo pranešta 2002 m. lapkričio 21 dieną. Pirma, Komisija nuspendė, kad yra pagrįsta prašyme nurodytus importo muitus įtraukti į apskaitą. Antra, Komisija vis dėlto nusprendė, kad yra pagrįsta grąžinti importo muitus tenkinant tą prašymo dalį, kuri susijusi su 16 negaliojančių sertifikatų, nes jų atžvilgiu apeliantės padėtis yra ypatinga BMK 239 straipsnio prasme. Trečia, dėl 32 ginčijamų sertifikatų Komisija nusprendė priešingai, kad apeliantės nurodytos aplinkybės negalėjo sudaryti ypatingos padėties BMK 239 straipsnio prasme. Todėl ginčijamo sprendimo 2 straipsnyje Komisija nusprendė, kad yra nepagrįsta grąžinti su jais susijusią 1 702 340,25 EUR importo muitų sumą.

B — *Procesas Pirmosios instancijos teisme ir apskųstas sprendimas*

22. Pirmosios instancijos teismo kanceliarijai pateiktu 2003 m. sausio 29 d ieškiniu apeliantė paprašė panaikinti ginčijamo sprendimo 2 straipsnį. Grįsdama savo reikalavimus ji rėmėsi trimis pagrindais: pirma, jos teisės į gynybą pažeidimu, antra, BMK 239 straipsnio pažeidimu ir, trečia, BMK 220 straipsnio 2 dalies b punkto pažeidimu

23. Komisija paprašė atmesti ieškinį ir priteisti iš apeliantės bylinėjimosi išlaidas.

24. Pirmosios instancijos teismas atmetė visą ieškinį.

1. Dėl pirmojo ieškinio pagrindo

25. Pirmajame ieškinio pagrinde apeliantė teigė, jog per administracinę procedūrą buvo pažeista jos teisė į gynybą dėl to, kad nors ji galėjo prieiti prie bylos dokumentų, kuriais Komisija grindė ginčijamą sprendimą, vis dėlto ji neturėjo galimybės susipažinti su dokumentais, turėjusiais lemiamą reikšmę

bendram Komisijos atliktam aplinkybių vertinimui.

26. Tačiau Pirmosios instancijos teismas atmetė šį ieškinio pagrindą skundžiamo sprendimo 88 punkte nuspręsdamas, kad teisės į gynybą paisymo principas šioje srityje reiškia tik tai, jog suinteresuotasis asmuo gali veiksmingai pareikšti savo nuomonę dėl įrodymų, įskaitant dokumentus, kuriuos Komisija, pagrįsdama savo sprendimą, panaudojo jo nenaudai, ir kad Komisija neprivalo savo iniciatyva suteikti galimybės susipažinti su visais dokumentais, galinčiais būti susijusiais su konkrečiu atveju, dėl kurio į ją kreiptasi nagrinėjant prašymą atsisakyti išieškoti muitus.

27. Be to, ginčijamo sprendimo 92 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad ta aplinkybė, jog dokumentai, su kuriais per administracinę procedūrą apeliantė tariamai negalėjo susipažinti, ginčijamame sprendime nėra aiškiai paminėti, nepanaikina galimybės grįsti šio sprendimo tam tikrais iš šių dokumentų. Tačiau, pasak Pirmosios instancijos teismo, negalima sutikti, kad tas pats pasakytina apie visą gausų apeliantės nurodytą susirašinėjimą, nes bent jau tam tikri iš šių dokumentų paprasčiausiai susiję tik su bylos kontekstu. Dėl „susijusių su bylos kontekstu“ dokumentų Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad dokumentų, kurie nebuvo panaudoti ginčijamam sprendimui pagrįsti, galimas nepateikimas nėra svarbus, nes šie dokumentai šiaip ar taip negali turėti poveikio ginčijamam sprendimui. Todėl Pirmosios instancijos teismas šį ieškinio pagrindą, kiek jis susijęs su tokių dokumentų nepateikimu, atmetė kaip nesvarbų.

28. Dėl dokumentų, kurie buvo panaudoti ginčijamam sprendimui pagrįsti, Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 98–100 punktuose nustatė, kad apeliantė Komisijos patalpose susipažino su bylos dokumentais ir pasirašė rašytinį pareiškimą, kuriame aiškiai patvirtino, kad turėjo galimybę susipažinti su visais dokumentais, tiesiogiai ir netiesiogiai susijusiais su nagrinėjama byla. Be to, prie šio pareiškimo buvo pridėtas sąrašas, kuriame išvardijami visi dokumentai, su kuriais apeliantės atstovas turėjo galimybę susipažinti. Remdamasis šiuo sąrašu Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad apeliantė faktiškai susipažino su įvairiais bylos dokumentais, su kuriais, remiantis jos pareiškimu, ji neturėjo galimybės susipažinti.

29. Dėl Komisijos ir UCLAF susirašinėjimo su Turkijos valdžios institucijomis ir valstybių narių nacionalinės muitinės institucijomis Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad nėra jokių įrodymų, jog Komisija ginčijamą sprendimą pagrindė kitais dokumentais nei esančiais byloje, su kuria ieškovė turėjo galimybę susipažinti 2002 m. rugpjūčio 6 dieną.

2. Dėl antrojo ieškinio pagrindo

30. Antrąjį ieškinio pagrindą, susijusį su BMK 239 straipsnio pažeidimu, kurį Pirmosios instancijos teismas taip pat atmetė, sudaro keturios dalys. Pirma dalis susijusi su netinkamu A.TR.1 judėjimo sertifikato Nr. D 437214 vertinimu. Antroje ir trečioje dalyse nurodomi sunkūs pažeidimai,

priskirtini atitinkamai Turkijos valdžios institucijoms ir Komisijai, siekiant įrodyti ypatingos padėties BMK 239 straipsnio prasme buvimą. Galiausiai ketvirtoji dalis yra susijusi su apeliantės akivaizdaus aplaidumo nebuvimu ir komercinės rizikos vertinimu.

31. Kalbėdamas apie pirmąją antrojo ieškinio pagrindo dalį, Pirmosios instancijos teismas iš pradžių priminė, kad prekių kilmės nustatymas pagrįstas tokiu kompetencijos tarp eksporto valstybės valdžios institucijų ir importo valstybės valdžios institucijų pasidalijimu, kad kilmę nustato eksporto valstybės institucijos, ir tuomet nagrinėjo Komisijos ir Italijos bei Turkijos valdžios institucijų susirašinėjimą. Šiuo atžvilgiu skundžiamo sprendimo 122 punkte Pirmosios instancijos teismas konstatavo, jog ginčijamo sprendimo dalyje, susijusioje su padirbtais sertifikatais, Komisija iš esmės rėmėsi 1999 m. kovo 8 d. Turkijos valdžios institucijų laišku, adresuotu Ravenos muitinės įstaigai. Tačiau palyginęs šio laiško ir vėlesnių Turkijos valdžios institucijų laiškų turinį Pirmosios instancijos teismas atkreipė dėmesį, jog sertifikatas Nr. D 437214 kvalifikuotas nevienaprasmiškai ir kad prieš priimdama ginčijamą sprendimą Komisija neturėjo pagrindo padaryti išvadą, jog minėtas sertifikatas yra suklastotas (124–128 punktai). Tačiau remdamasis 2003 m. rugpjūčio 22 d., taigi vėlesniu nei ginčijamas sprendimas, laišku, kuriame Turkijos valdžios institucijos patvirtino savo reikalavimus, nurodytus 1999 m. kovo 8 d. laiške, Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog vien šio argumento nepakanka, kad ginčijamas sprendimas būtų panaikintas, nes apeliantė neturi jokio teisėto suinteresuotumo, kad sprendimas būtų panaikintas dėl formos trūkumų, tuo atveju, kai sprendimo panaikinimas gali lemti tik naujo sprendimo, iš esmės tapataus panaikintajam, priėmimą (133 punktas).

32. Paskui Pirmosios instancijos teismas nagrinėjo antrojo ieškinio pagrindo antrą dalį, susijusią su įvairiais teiginiais dėl Turkijos valdžios institucijoms priskirtinų pažeidimų, kurie iš esmės grindžiami teiginiu, jog minėtos institucijos iš tikrųjų išdavė ir patvirtino ginčijamus sertifikatus.

33. Šiuo atžvilgiu Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 150–152 punktuose nusprendė, pirma, kad konstatuoti, ar Turkijos valdžios institucijų išduoti dokumentai yra tikri, ar suklastoti, priklauso išimtinai šių institucijų kompetencijai, ir, antra, kad minėtos institucijos padarė išvadą, jog ginčijami sertifikatai yra suklastoti. Tuomet jis atmetė apeliantės argumentą, kad ant ginčijamų sertifikatų uždėti antspaudai ir parašai įrodo, jog juos iš tikrųjų išdavė ir jų autentiškumą patvirtino Turkijos valdžios institucijos. Be to, nei Asociacijos susitarime, nei jo įgyvendinimo nuostatose nėra aiškios nuostatos, jog Turkijos valdžios institucijos turi tvarkyti išduotų sertifikatų registrą (161 punktas). Toliau Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad vien dokumentų, kurie, kaip paaiškėjo, buvo padirbti, pateikimas neleidžia daryti išvados, kad buvo koks nors neteisėtas eksportuotojų ir dokumentus išduodančios muitinės susitarimas (167–168 punktai). Galiausiai Pirmosios

instancijos teismas nusprendė, kad Turkijos valdžios institucijos nepažeidė administracinio bendradarbiavimo pareigų ir kad apeliantės teiginiai neparemti jokiais įrodymais (216–218 punktai).

34. Galiausiai Pirmosios instancijos teismas išnagrinėjo antrojo ieškinio pagrindo trečią dalį, susijusią su daugeliu teiginių apie Komisijai priskirtinus pažeidimus.

35. Šiuo atžvilgiu Pirmosios instancijos teismas iš pradžių priminė Turkijoje UCLAF atliktus tyrimus ir padarė išvadą, kad nebuvo pateikta įrodymų, jog teikdama su Turkijos valdžios institucijomis sutartą administracinę pagalbą Komisija susidūrė su sunkumais, kuriais galima būtų pateisinti kreipimąsi į Asociacijos tarybą arba į EB ir Turkijos jungtinį muitų sąjungos komitetą (238–240 punktai). Paskui Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog nei Asociacijos susitarimas, nei Asociacijos tarybos sprendimai, nei taikytinos Bendrijos teisės nuostatos nenumato nei kokios nors Susitariančiųjų Šalių pareigos pateikti viena kitai antspaudų ir parašų pavyzdžių (249–257 punktai), nei perspėti importuotojus apie abejones dėl muitinės operacijų, kurias jie atliko pagal preferencinį režimą, galiojimo (207 punktas), nei UCLAF pareigos taikyti tam tikrą tyrimo metodą (284 punktas).

36. Antrojo ieškinio pagrindo ketvirtą dalį, susijusią su tuo, kad apeliantė nebuvo akivaizdžiai aplaidi, Pirmosios instancijos teismas atmetė kaip netinkamą po to, kai nustatė, jog ginčijamo sprendimo dalyje, susijusioje su aptariamais sertifikatais, Komisija nepateikė nuomonės apeliantės rūpestingumo arba aplaidumo klausimu (295–296 punktai).

3. Dėl trečiojo ieškinio pagrindo

37. Paskui Pirmosios instancijos teismas atmetė ir trečiąjį ieškinio pagrindą, susijusį su BMK 220 straipsnio 2 dalies b punkto pažeidimu, nes apeliantė neįrodė, jog kompetentingos valdžios institucijos savo aktyviais veiksmais prisidėjo prie ginčijamų sertifikatų, kurie pasirodė esą padirbti, parengimo arba pripažinimo (303–307 punktai).

4. Dėl prašomų proceso organizavimo ir tyrimo priemonių

38. Galiausiai Pirmosios instancijos teismas atmetė apeliantės įrodymus ir prašymus taikyti tyrimo priemones dėl to, kad jie arba neturėjo objekto, arba nebuvo nei svarbūs, nei būtini sprendimui byloje priimti (314–333 punktai).

C — *Procesas Teisingumo Teisme ir šalių reikalavimai*

39. 2007 m. balandžio 13 d. apeliantė padavė šį apeliacinį skundą ir jis 2007 m. balandžio 16 d. buvo užregistruotas Teisingumo Teismo kanceliarijoje.

40. Apeliantė prašo:

— panaikinti 2007 m. vasario 6 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą byloje T-23/03,

— patenkinti pirmojoje instancijoje pareikštus reikalavimus arba subsidiariai grąžinti bylą Pirmosios instancijos teismui, kad šis priimtų sprendimą dėl bylos esmės,

— patenkinti apeliantės 2003 m. sausio 23 d., 2003 m. rugpjūčio 4 d. ir 2003 m. rugpjūčio 11 d. pateiktus prašymus dėl proceso organizavimo priemonių,

— priteisti bylinėjimosi išlaidas iš atsakovės pirmojoje instancijoje.

41. 2007 m. birželio 22 d. atsiliepimu į apeliacinį skundą, o jis Teisingumo Teismo kanceliarijoje buvo užregistruotas 2007 m. birželio 25 d., Komisija Teisingumo Teismo prašo:

— atmesti visą apeliacinį skundą,

— visiškai palikti galioti Komisijos pirmoje instancijoje pateiktus reikalavimus ir

— priteisti iš apeliantės bylinėjimosi išlaidas, įskaitant patirtas pirmojoje instancijoje.

42. 2007 m. liepos 30 d. Nutarimu Teisingumo Teismo Pirmininkas konstatavo, kad nėra būtina pateikti dubliką.

43. Po rašytinės proceso dalies 2008 m. sausio 10 d. įvyko posėdis, kuriame buvo išklausyti žodiniai šalių paaiškinimai.

D — *Apeliacinio skundo pagrindai ir šalių argumentai*

44. Komisija pirmiausia nurodo, kad apeliacinis skundas pagrįstas tuo, kad ginčijami sertifikatai yra nesuklastoti. Pirmosios instancijos teismas skundžiamame sprendime konstatavo, kad 32 ginčijami A.TR.1 sertifikatai yra suklastoti ir nebuvo išduoti Turkijos muitinės institucijų. Apeliaciniu skundu siekiama ginčyti Pirmosios instancijos nustatytus faktus, todėl jis nepriimtinas. Komisija pateikė įvairių prieštaravimų ir dėl kitų konkrečių apeliacinio skundo pagrindų priimtinumo.

45. Grįsdama savo apeliacinį skundą apeliantė nurodo devynis pagrindus.

46. *Pirmuoju* apeliacinio skundo pagrindu *apeliantė* teigia, kad Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą nustatydamas išimtinę Turkijos valdžios institucijų kompetenciją tikrinti A.TR.1 judėjimo sertifikatų autentiškumą arba teisingumą. Apeliantė laikosi nuomonės, kad kompetentingos trečiosios šalies muitinės institucijos išimtinė kompetencija baigiasi nustačius, kad esama pakankamai duomenų, rodančių, jog ji prisidėjo prie pažeidimų, arba vien kilus įtarimui dėl tokio elgesio.

47. *Komisijos* nuomone, atsižvelgiant į tai, jog Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad nebuvo įrodytas Turkijos valdžios institucijų dalyvavimas klastojant ginčijamus sertifikatus, nėra pagrindo abejoti kompetencijos tarp Turkijos ir Bendrijos muitinės institucijų padalijimu.

48. *Antruoju* apeliacinio skundo pagrindu *apeliantė* nurodo, kad Pirmosios instancijos teismas nepagrįstai nustatė, kad teisė susipažinti su bylos medžiaga yra apribota vien dokumentais, kuriais Komisija grindė savo ginčijamą sprendimą. Teisė susipažinti su bylos medžiaga apima teisę susipažinti ir su konfidencialiais dokumentais. Komisija turėtų bent jau nurodyti, kad egzistuoja konfidencialūs dokumentai, ir pateikti juose esančią nekonfidencialią informaciją.

49. *Komisija* prieštaraudama nurodo, kad tokie apeliantės teiginiai nėra pagrįsti Bendrijos teise.

50. *Trečiuoju* apeliacinio skundo pagrindu *apeliantė* nurodo, kad Pirmosios instancijos teismas užkrovė jai visą faktinių aplinkybių, sudarančių „ypatingą padėtį“ BMK 239 straipsnio ir BMK įgyvendinimo reglamento 905 straipsnio prasme, įrodinėjimo naštą net ir tuomet, kai jos atsirado trečiosiose šalyse (šiuo atveju – Turkijoje) arba patenka į Komisijos veiklos ir įtakos sferą. Toks įrodinėjimo naštos paskirstymas reikalauja, kad ieškovė atliktų tai, kas neįmanoma

ir ko negalima protingai pagrįsti. Savo įrodinėjimo pareigą ji esą įvykdžiusi pateikdama objektyvius duomenis, kuriais pagrindžiamos rimtos abejonės ir tam tikras ginčijamų pažeidimų tikėtinumas.

51. *Komisijos* nuomone, tai nėra įrodinėjimo naštos paskirstymo klausimas. Įrodinėjimo naštos paskirstymo klausimas kyla tik tada, kai ginčytina faktinė aplinkybė apskritai gali būti įrodyta. Priešingu atveju įrodinėjimo naštos apvertimas reikštų Komisijos bei valstybių narių ir trečiųjų šalių muitinės institucijų įtarinėjimą *a priori* ir Komisijai būtų uždėta našta pateikti – dažniausiai neįmanomus – paneigiančius įrodymus. Komisija taip pat pabrėžia, kad visa tai daugiau apeliantės spėlionės, o ne objektyvūs įrodymai.

52. *Ketvirtuoju* apeliacinio skundo pagrindu *apeliantė* nurodo, kad Pirmosios instancijos teismas, atmesdamas jos pateiktus įrodymus ir prašymus taikyti tyrimo priemones, pažeidė Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 68 straipsnio 1 dalį. Tuo labiau kad Pirmosios instancijos teismas kelia labai aukštus įrodinėjimo naštos reikalavimus. Be to, Pirmosios instancijos teismas, atsižvelgiant į tai, kad, pirma, jos prašymas buvo susijęs su visais bylos dokumentais, ir, antra, tik kaip pavyzdys nurodomi tam tikri dokumentai, pvz., 1998 m. gruodžio 9 d. OLAF ataskaitą, nepagrįstai nusprendė, kad jos prašymas pateikti tam tikrus administracinės bylos dokumentus neturi objekto (313 punktas).

53. *Komisija* teigia, kad Pirmosios instancijos teismas pagrįstai apeliantės pateiktus įrodymus ir prašymus taikyti tyrimo priemones atmetė kaip netikslingus ir nereikšmingus, nes byloje jau buvo surinkti tiesiogiai susiję ir nuoseklūs įrodymai.

54. *Penktasis* apeliacinio skundo pagrindas – Pirmosios instancijos teismo klaidos, padarytos teisiškai kvalifikuojant dokumentus (faktus) dėl Turkijos valdžios institucijoms bei Komisijai priskirtinų pažeidimų.

55. Dėl tariamų Turkijos valdžios institucijų pažeidimų *apeliantė* laikosi nuomonės, pirma, kad Pirmosios instancijos teismas klaidingai teisiškai interpretavo ir kvalifikavo ginčijamus sertifikatus. Antra, ji ginčija Pirmosios instancijos teismo pateiktą A.TR.1 D 437214 sertifikato suklastojimo interpretaciją. Trečia, palyginus antspaudus ant reikalavimų neatitinkančiais pripažintų ir suklastotais laikytų sertifikatų, negalima įžvelgti jokio skirtumo, o tai rodo, kad ginčijami sertifikatai buvo klaidingai kvalifikuoti kaip suklastoti. Ketvirta, apeliantės nuomone, Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą, nepripažindamas, kad Turkija įpareigota registruoti išduotus sertifikatus remiantis įvairiomis Sprendimų Nr. 1/95 ir Nr. 1/96 normomis. Be to, ji ginčija Pirmosios instancijos teismo argumentą, kad klastotojai yra suinteresuoti suklastotiems sertifikatams naudoti reikalavimus atitinkančio sertifikato registracijos numerį. Tai ji grindžia prielaida, kad dvigubas importas tuo pačiu registracijos numeriu iškart kristų į akis, ypač atsižvelgiant į tai, kad importo

uostas buvo Ravena, ir tuo, kad nė vienu atveju nebuvo nustatytas dvigubas registracijos numeris. Penkta, apeliantė teigia, kad Turkijos valdžios institucijos prisidėjo išduodant ginčijamus sertifikatus, nes jos galėjo sukliudyti naudotis suklastotais sertifikatais tikrindamos eksporto dokumentus, jei būtų patikrinusios pateiktus sertifikatus ir prekes. Šešta, *apeliantė* ginčija Pirmosios instancijos teismo teisinį vertinimą dėl tariamų Turkijos valdžios institucijų pažeidimų teikiant tarnybinę pagalbą, o ypač išvadą, kad šios institucijos neprieštaravo pačios sau. Galiausiai, ji nurodo įvairias aplinkybes, kurios, jos nuomone, įrodo, kad Turkijos valdžios institucijos prisidėjo išduodant ginčijamus sertifikatus.

57. Kiek tai susiję su Komisijai priskiriamais pažeidimais, *apeliantė* tvirtina, kad yra pakankamai objektyvios informacijos, patvirtinančios, jog Turkijos valdžios institucijos padarė sisteminių ir tyčinių pažeidimų, dėl kurių Komisija turėjo sugriežtinti preferencinio režimo kontrolę. Remdamasi BMK įgyvendinimo reglamento 93 straipsniu ir Sprendimo Nr. 1/96 4 straipsniu, apeliantė taip pat mano, jog referenciniu laikotarpiu, t. y. 1995–1997 metais, Turkijos Respublika ir Komisija turėjo teisinę prievolę pateikti atsakingiems muitininkams Turkijos valdžios institucijų naudojamų antspaudų pavyzdžius arba pareikalauti tokių pavyzdžių. Pirmosios instancijos teismas taip pat padarė teisės klaidą nedarydamas išvados, jog Komisija privalėjo ne vėliau kaip 1994 m. pabaigoje arba 1995 m. pradžioje įspėti koncentruotų vaisių sulčių importuotojus apie Turkijos padarytus pažeidimus rengiant A.TR.1 sertifikatus. Be to, UCLAF neįvykdė savo pareigų, kylančių iš Reglamento (EB) Nr. 1073/99 1 ir 2 straipsnių, atlikti tinkamą tyrimą Turkijoje, nes netaikė tam tikrų tyrimo metodų.

56. *Komisija* pirmiausia mano, kad apeliantė klaidingai suprato Pirmosios instancijos teismo išvadų dėl penktojo apeliacinio skundo pagrindo pobūdį. Šis pagrindas susijęs ne su teisiniais klausimais, bet su faktinių aplinkybių vertinimu, o tai negali būti apeliacinio proceso objektas. Be to, apeliantė penktuoju apeliacinio skundo pagrindu neleistinai iš naujo remiasi savo paaiškinimais pirmojoje instancijoje. Ji negali įrodyti, kokiu būdu Pirmosios instancijos teismas šiuo atžvilgiu padarė teisės klaidą. Jos teiginiai yra nepagrįsti ir neturi jokios įrodomosios vertės. Nei Asociacijos susitarime, nei kitose taikytinose teisės normose nėra įpareigojimo tvarkyti registrus.

58. *Komisija* pirmiausia mano, jog apeliantė vėl apsiriboja Pirmosios instancijos teismo atlikto faktinių aplinkybių nustatymo ir vertinimo ginčijimu. Šioje byloje taikomos teisės normos neįpareigoja nei Turkijos Respublikos, nei Komisijos perduoti antspaudų ar parašų pavyzdžių. Dėl importuotojų įspėjimo Komisija primena, jog byloje aptariamas importas buvo vykdomas laikotarpiu nuo

1995 m. balandžio mėn. iki 1997 m. lapkričio mėn., o abejonės dėl A.TR.1 sertifikatų autentiškumo ir jų turinio atitikties reikalavimams kilo tik vėliau, t. y. nuo 1998 metų.

59. *Šeštuoju* apeliacinio skundo pagrindu *apeliantė* nurodo, kad Pirmosios instancijos teismas be pagrindo nekvalifikavo aplinkybės, kad Komisija nesikreipė į Jungtinį komitetą ir (arba) Asociacijos tarybą, kaip įsipareigojimų neįvykdymo. Šiuo aspektu ji remiasi sprendimu „Turkijos televizoriai“ [3].

60. Komisija pažymi, jog, atsižvelgiant į Turkijos valdžios institucijų nuoseklų ir nepriekaištingą bendradarbiavimą, nebuvo jokio pagrindo kreiptis į Jungtinį komitetą arba Asociacijos tarybą šioje byloje.

61. *Septintuoju* apeliacinio skundo pagrindu *apeliantė* teigia, kad Pirmosios instancijos teismas nepagrįstai nepripažino jos teisėto intereso, kad būtų panaikinta ginčijamo sprendimo dalis, susijusi su A.TR.1 sertifikatu Nr. D437214, nes atsižvelgiant į trejų metų ieškinio senaties terminą pagal BMK 218 straipsnio 3 dalį, Pirmosios instancijos teismui priėmus sprendimą dėl tariamo sertifikato D437214 „klastojimo“, nebebūtų įmanoma pasiekti, kad šie muitai būtų grąžinti nauju sprendimu atsisakyti išieškoti arba grąžinti muitą.

62. *Komisijos* nuomone, apeliantė neteisingai aiškina BMK įgyvendinimo reglamento 905 ir paskesnius straipsnius ir BMK 218 straipsnio 3 dalį, nes ginčijamas sprendimas buvo priimtas per nustatytą terminą ir jo Pirmosios instancijos teismas nepanaikino.

63. *Aštuntuoju* apeliacinio skundo pagrindu *apeliantė* nurodo, kad Pirmosios instancijos teismas neatsižvelgė į tai, jog net jei ginčijami sertifikatai būtų netikri, atsižvelgus į dideles Turkijos valdžios institucijų ir Komisijos elgesio klaidas ir įvertinus santykį tarp ūkio subjekto ir administracijos, būtų neteisinga, kad ji patirtų žalą dėl ginčijamo sprendimo.

64. *Komisija* primena, kad ginčijamame sprendime ji neišreiškė nuomonės dėl apeliantės rūpestingumo ar neatsargumo, todėl su šiuo klausimu susiję apeliantės teiginiai neturi reikšmės.

65. *Devintuoju* apeliacinio skundo pagrindu *apeliantė* ginčija tai, kad Pirmosios instancijos teismas paneigė, jog Turkijos muitinės institucijos aktyviai prisidėjo išduodant ir naudojant ginčijamus 32 A.TR.1 sertifikatus BMK 220 straipsnio 2 dalies b punkto prasme.

3 — 2001 m. gegužės 10 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Kaufring ir kt.* (susijusios bylos T-186/97, T-187/97, T-190–T-192/97, T-210/97, T-211/97, T-216–T-218/97, T-279/97, T-280/97, T-293/97 ir T-147/99, Rink. p. II-1337).

66. Šiuo atžvilgiu *Komisija* nurodo, kad atsižvelgiant į tai, jog kalbama apie suklastotus sertifikatus, kuriuos išdavė ne Turkijos valdžios institucijos, Turkijos valdžios institucijos negalėjo padaryti „aktyvios klaidos“ BMK 220 straipsnio 2 dalies b punkto prasme.

IV — Teisinis vertinimas

A — *Įvadinės pastabos*

1. Argumentai dėl bylos esmės

67. 1992 m. spalio 22 d. įsigaliojo Reglamentas (EEB) Nr. 2913/92, nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą, kuris, remiantis jo 253 straipsniu, įsigaliojo nuo 1994 m. sausio 1 dienos. Įgyvendinant muitų sąjungą, daugelyje Bendrijos reglamentų ir direktyvų išdėstytos muitinės teisės aktų nuostatos buvo surinktos į vieną muitinės kodeksą, kuriame, įskaitant bendrijos ir nacionaliniu lygiu priimtas jo įgyvendinimo nuostatas, įtvirtintos galiojančios muitinės teisės nuostatos. Remiantis vidaus rinkos koncepcija, bendrosios Muitinės kodekso taisyklės ir procedūros turi užtikrinti vienodą muitų tarifų ir kitų, įskaitant bendrosios žemės ūkio ir prekybos politikos, priemonių, kurias Bendrija yra priėmusi Bendrijos ir trečiųjų šalių prekybos atžvilgiu, įgyvendinimą. Bendrijos muitinės teisės kodifikavimas nebuvo tik techninis egzistuojančios muitinės teisės pakartojimas, kartu muitinės teisės aktai buvo pakeisti, padarant juos nuoseklesnius, supaprastinant ir ištaisant esančias spragas, siekiant, kad būtų sukurta visa apimanti šios srities Bendrijos teisė. Pavyzdžiui, Muitinės kodeksas numato naujas nuostatas dėl, *inter alia,* importo ir eksporto muitų išieškojimo priemonių, taikomų išleidus prekes, jų grąžinimo, atsisakymo išieškoti, kuriomis perimama dalis ankstesnių teisės nuostatų ir įvedama naujų pakeitimų [4].

68. Ankstesnėms Bendrijos normoms, kurios buvo panaikintos įvedant Muitinės kodeksą, priklauso Reglamentas (EEB) Nr. 1697/79 [5], kurio 13 straipsnis, ne kartą aiškintas Teisingumo Teismo, yra dabartinio BMK 239 straipsnio pagrindas [6]. Remiantis tiek šia, tiek ankstesne taisykle, BMK 239 straipsnis

4 — Žr. M. Dollen „Nacherhebung, Erstattung und Erlass von Abgaben nach dem neuen Zollkodex“, *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, 24/1993, p. 754, 755; C. Berr ir H. Trémeau „Le droit douanier“, 4-asis leidimas, Paryžius, 1997, p. 219.

5 — 1979 m. liepos 24 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 1697/79 dėl importo arba eksporto muitų, nepareikalautų iš asmens, privalėjusio juos sumokėti už prekes, kurioms įforminta muitinės procedūra, lemianti prievolės sumokėti tokius muitus atsiradimą, išieškojimo išleidus prekes.

6 — Žr. P. Müller-Eiselt „Nacherhebung – Erlass – Erstattung – Gedanken zum Vertrauensschutz in die Zollerhebung“, *Vertrauensschutz in der Europäischen Union*, Kelnas, 1998, p. 106.

laikytinas bendrąja teisingumo išlyga [7], pagal kurią, siekiant užtikrinti teisėtų lūkesčių apsaugą kitose nei praktiškai dažniausiai pasitaikančiose ir aiškiai sureguliuotose situacijose, importo ir eksporto muitai gali būti grąžinami ar atsisakoma juos išieškoti su sąlyga, kad suinteresuotojo asmens veiksmuose nėra apgaulės ar akivaizdaus aplaidumo požymių. Sprendžiant, ar egzistuoja ypatinga padėtis šios nuostatos prasme, Komisija turi, naudodamasi plačia diskrecija, įvertinti visumą faktinių aplinkybių ir palyginti Bendrijos interesą, kad būtų laikomasi muitinės teisės nuostatų, ir sąžiningų ūkio subjektų interesą nepatirti nuostolių, viršijančių įprastinę verslo riziką.

69. Bendroji BMK 239 straipsnio išlyga taikytina ypač tuomet, kai aplinkybės, apibūdinančios santykį tarp ūkio subjekto ir administracijos, yra tokios, kad nėra teisinga šiam ūkio subjektui padaryti žalą, kurios jis paprastai nebūtų patyręs [8]. Pagal Teisingumo Teismo praktiką paprastai reikalaujama, kad suinteresuotasis ūkio subjektas, palyginti su kitais tą pačią veiklą vykdančiais subjektais, būtų „išskirtinėje padėtyje“ [9]. Kokiais atvejais yra tokia „ypatinga padėtis“ BMK 239 straipsnio prasme, detalizuojama tiek Teisingumo Teismo praktikoje, tiek Bendrijos teisės aktų leidėjo priimtame BMK įgyvendinimo reglamente [10].

70. Pagal BMK įgyvendinimo reglamento 904 straipsnį Bendrijos teisėje aiškiai nustatyta, kad tokia ypatinga padėtimi nepripažįs-

7 — 1987 m. kovo 12 d. Sprendimas *Cerealmangimi ir Italgrani prieš Komisiją* (244/85 ir 245/85, Rink. p. 1303, 10 punktas) ir 1996 sausio 18 d. Sprendimas *SEIM* (C-446/93, Rink. p. I-73, 41 punktas). J. Sack „Zollrecht, Handbuch des EU-Wirtschaftsrechts“, 1 t., C. II, 82 punktas, p. 27, mini tik BMK įgyvendinimo reglamento 905 straipsnį kaip praktikai itin svarbią bendrąją teisingumo išlygą, matyt, todėl, kad ši nuostata pati nustato „ypatingos padėties“ sąlygas. Kiti autoriai, pvz., P. Müller-Eiselt (6 išnaša), p. 106, mini tik arba daugiausia BMK 239 straipsnį kaip taikytiną nuostatą. Kaip teisiniu importo muitų grąžinimo arba atsisakymo juos išieškoti dėl ypatingos padėties pagrindu teisingiau būtų remtis BMK 239 straipsnio 1 dalies antra įtrauka kartu su BMK įgyvendinimo reglamento 905 straipsniu.

8 — 1987 m. kovo 26 d. Sprendimas *Coopérative agricole d'approvisionnement des Avirons* (58/86, Rink. p. 1525, 22 punktas).

9 — 1999 m. vasario 25 d. Sprendimas *Trans-Ex-Import* (C-86/97, Rink. I-1041, 21 punktas) ir 1999 m. rugsėjo 7 d. Sprendimas *De Haan Beheer* (C-61/98, Rink. p. I-5003, 52 punktas); 2001 m. gegužės 10 d. Sprendimas *Kaufring ir kt.* (minėtas 3 išnašoje, 218 punktas).

10 — Pagal W. Huchatz „Lehrbuch des Europäischen Zollrechts“ (leidėjas P. Witte ir H.-M. Wolffgang), Hamas, 2007, p. 414, šios neapibrėžtos teisinės sąvokos aiškinimą yra pateikęs Teisingumo Teismas ir Komisija. BMK 239 straipsniu siekiama dvejopų tikslų – pirma, juo papildomos 236–238 straipsniuose nurodytos situacijos įtraukiant BMK įgyvendinimo reglamente nustatytu specifinių atvejų (BMK įgyvendinimo reglamento 900 straipsnis), kuriais taip pat yra galimas grąžinimas ar atsisakymas išieškoti, sąrašu. Tai, kad šis katalogas įtvirtintas BMK įgyvendinimo reglamente, suteikia galimybę Komisijai įgyvendinant jai priskirtą teisėkūros kompetenciją pagal EB 202 straipsnio 3 įtrauką į šią gupę įtraukti kitus atskirus atvejus, pvz., atsižvelgiant į nacionalinių muitinių administracijų pasiūlymus arba Teisingumo Teismo praktiką. Antra, nacionalinė administracija įgaliojama grąžinti arba atsisakyti išieškoti ne tik BMK įgyvendinimo reglamento 236–238 ir 900 straipsniuose nurodytais atvejais, bet ir konkrečiais „ypatingais“ atvejais, esant aplinkybėms, kuriomis suinteresuotojo asmens negalima apkaltinti apgavyste ar akivaizdžiu aplaidumu (BMK įgyvendinimo reglamento 899 straipsnio 2 dalis). BMK ir BMK įgyvendinimo reglamente išvardytų grąžinimo atvejų sąrašas nėra išsamus, nes, be jų, esama ir kitų grąžinimo atvejų. Taip galima atsižvelgti į teisingumo reikalavimus ir pasiekti individualų teisingumą. Šiuo klausimu ypatingą vaidmenį taip pat atlieka Bendrijos teismų kazuistika. Kaip nurodo W. Huchatz „Zollkodex“ (leidėjas P. von Witte), 4-asis leidimas, Miunchenas, 2006, 239 straipsnis, 30 punktas), siekiant apibrėžti sąvoką „ypatinga padėtis“ BMK 239 straipsnio 1 dalies 2 įtraukos, skaitomos kartu su BMK įgyvendinimo reglamento 905 straipsniu, prasme galima remtis teismų praktika, visų pirma Teisingumo Teismo praktika (taip pat ir dėl iki BMK įsigaliojimo taikytos teisės).

tamas net ir sąžiningas preferencijos ar kitų dokumentų apie prekes pateikimas, jei vėliau nustatoma, kad jie padirbti ar negaliojantys. Įtvirtindamas šią išimtį Bendrijos teisės aktų leidėjas perkėlė ligšiolinę Teisingumo Teismo kazuistiką į Bendrijos muitinės teisę [11].

2. Argumentai dėl proceso

72. Procesiniu požiūriu, atsižvelgiant į itin plačius ir detalius apeliantės argumentus apie tikslią įvykių eigą, būtina priminti, kad remiantis EB 225 straipsnio 1 dalies 2 punktu apeliacinis skundas Teisingumo Teismui gali būti paduodamas tik dėl teisės klausimų. Teisingumo Teismo statuto 58 straipsnyje detalizuojama, kad apeliacinis skundas gali būti paduodamas dėl Pirmosios instancijos teismo kompetencijos trūkumo, proceso klaidų arba Bendrijos teisės pažeidimo.

71. Atsižvelgiant į tai, kad, pirma, apeliantė pirmojoje instancijoje Komisijos sprendimą ginčijo pateikdama ieškinį dėl panaikinimo pagal EB 230 straipsnį ir iš esmės remdamasi tuo, kad jos atveju buvo susidariusi ypatinga padėtis BMK 239 straipsnio 1 dalies 2 punkto, skaitomo kartu su BMK įgyvendinimo reglamento 904 straipsniu, prasme, ir, antra, bent jau iš pirmo žvilgsnio panašu, kad BMK įgyvendinimo reglamento 904 straipsnis užkerta kelią jos prašymui atsisakyti išieškoti importo muitus patenkinti, preziumuotina, kad minėtos nuostatos sudaro teisinį ir faktinį pagrindą, kurio atžvilgiu Teisingumo Teismas turės spręsti dėl pateikto apeliacinio skundo priimtinumo ir pagrįstumo.

73. Sprendžiant dėl tam tikro argumento pateikimo apeliaciniame skunde priimtinumo reikia atkreipti dėmesį, kad apeliacinio proceso tikslas – Pirmosios instancijos teismo teisės taikymo kontrolė ir jokiu būdu ne pirmosios instancijos proceso pakartojimas. Paprasčiausias pirmojoje instancijoje nurodytų skundo pagrindų pakartojimas nėra priimtinas apeliacinio skundo argumentas. Atvirkščiai, apeliaciniame skunde privalo būti detaliai apibrėžti tiek ginčijama skundžiamo sprendimo dalis, tiek argumentai, kuriais grindžiamas prašymas dėl panaikinimo [12].

11 — Žr. 1984 m. lapkričio 13 d. Sprendimą *Van Gend ir Loos* (sujungtos bylos 98/83 ir 230/83, Rink. p. 3763, 15 iki 17 punktai), kuriame negaliojančių kilmės sertifikatų gavimas nebuvo pripažintas ypatinga aplinkybe motyvuojant tuo, kad ši aplinkybė turi būti priskirta komercinei rizikai, kurios muitinės tarpininkas dėl savo veiklos pobūdžio negali išvengti. Žr. taip pat 1980 m. gruodžio 11 d. Sprendimą *Acampora* (827/79, Rink. p. 3731, 8 punktas); 1991 m. birželio 27 d. Sprendimą *Mecanarte* (C-348/89, Rink. p. I-3277, 24 punktas) ir 1997 liepos 17 d. Sprendimą *Pascoal & Filhos* (C-97/95, Rink. p. I-4209, 57–60 punktai).

12 — H.-W. Rengeling, A. Middeke, M. Gellermann „Handbuch des Rechtsschutzes in der Europäischen Union“, Miunchenas, 2003, § 28, 22 ir 24 punktai, p. 500, 501. 2003 m. kovo 6 d. Sprendimas *Interporc prieš Komisiją* (C-41/00 P, Rink. p. I-2125, 15 punktas) ir 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimas *Komisija prieš CAS Succhi di Frutta* (C-496/99 P, Rink. p. I-3801, 48 punktas).

B — *Apeliacinio skundo pagrindų tikrinimas*

1. Pirmasis apeliacinio skundo pagrindas, susijęs su kompetencijos tarp eksporto ir importo šalių padalijimo principo pažeidimu

a) Dėl kompetencijos tarp eksporto ir importo šalių padalijimo

74. Dėl nurodyto užduočių tarp kompetentingų eksporto ir importo šalių institucijų padalijimo principo pažeidimo, sprendžiant dėl prekių judėjimo sertifikatų tikrumo ar teisingumo, pasakytina, kad Pirmosios instancijos teismo išvados skundžiamo sprendimo 120, 121, 150, 323, 324 punktuose, kurias nurodo apeliantė savo apeliaciniame skunde, padarytos atsižvelgiant į EEB ir Turkijos Respublikos asociacijos susitarimo nuostatas bei remiantis nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika.

75. Sprendimo Nr. 1/96 15 straipsnyje nustatyta, kad tikrinant sertifikatų autentiškumą ir atitiktį reikalavimams teikiama tarpusavio pagalba, numatyta Sprendimo Nr. 1/95 29 straipsnyje ir 7 priede. Ši tarpusavio pagalba pagal minėto priedo 3 ir 4 straipsnius teikiama taip, kad susitarimo šalių valdžios institucijos turi keistis informacija apie nustatytus ar tikėtinus veiksmus, kurie pažeidžia ar gali pažeisti muitinės teisę pagal prašymą arba *ex officio*. Administracinio bendradarbiavimo sistemos efektyvumo prielaida yra kompetencijos tarp dalyvaujančių institucijų padalijimas, kurį Teisingumo Teismas aiškiai pripažįsta.

76. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką prekių kilmės nustatymas remiasi būtent kompetencijos tarp eksporto ir importo šalių institucijų padalijimu: pirmosios nustato kilmę, o tinkamą sistemos funkcionavimą užtikrina bendras abiejų pusių administracijų darbas. Tokia sistema pateisinama aplinkybe, kad eksportuojančios valstybės valdžios institucijos dėl savo buvimo vietos turi geresnę galimybę tiesiogiai patikrinti atitinkamų produktų kilmę lemiančius faktus [13]. Nustatant prekių kilmę toks kompetencijos padalijimas papildomai naudingas tuo, kad jis taip pat padeda gauti konkrečių ir vienodų prekių

13 — 1984 m. liepos 12 d. Sprendimas *Les Rapides Savoyards ir kt.* (218/83, Rink. p. 3105, 26 punktas) dėl 1972 m. liepos 22 d. Europos ekonominės bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimo; 1993 m. gruodžio 7 d. Sprendimas *Huygen ir kt.* (C-12/92, Rink. p. I-6381, 24 ir 25 punktai) dėl 1972 m. liepos 22 d. Europos ekonominės bendrijos ir Austrijos Respublikos susitarimo ir 1994 m. liepos 5 d. Sprendimas *Anastasiou ir kt.* (C-432/92, Rink. p. I-3087, 38 punktas) dėl 1972 m. gruodžio 19 d. Europos ekonominės bendrijos ir Kipro Respublikos ascociacijos įsteigimo. Žr. taip pat 1996 m. gegužės 14 d. Sprendimą *Faroe Seafood ir kt.* (C-153/94 ir C-204/94, Rink. p. I-2465, 19 punktas).

kilmės nustatymo rezultatų ir taip išvengti prekybos srautų nukreipimo bei konkurencijos prekyboje iškreipimo.

77. Numatytas mechanizmas gali veikti tik jeigu administracija sutinka su eksportuojančios valstybės valdžios institucijų teisėtai atliktais įvertinimais [14]. Kaip Teisingumo Teismas pažymėjo sprendime *Les Rapides Savoyards ir kt.* [15], tarptautinių laisvosios prekybos sutarčių, kurios susieja Bendriją su trečiąja valstybe abipusių pareigų pagrindu, srityje būtina, kad valstybių narių muitinės administracijos pripažintų tos trečiosios valstybės valdžios institucijų teisėtai priimtus sprendimus, kad Bendrija savo ruožtu galėtų reikalauti iš šių valstybės muitinės įstaigų laikytis valstybių narių valdžios institucijų priimtų sprendimų dėl iš Bendrijos į tą valstybę eksportuojamų produktų kilmės.

78. Importo valstybės muitinės institucijos, kurioms pateikta šio preferencinio tarifų režimo įrodymų, teisiškai nėra įpareigotos importuotojui suteikti prašomą preferencinį statusą. Tačiau jei įrodymai yra išduoti teisėta forma, jo materialinis teisingumas preziumuojamas. Todėl preferencinio tarifų režimo įrodymų pateikimas turi privalomąją galią bent jau faktinės aplinkybės, t. y. eksportuojančios valstybės muitinės institucijos nustatytos aplinkybės, atžvilgiu [16].

79. Iš to matyti, kad pagal Asociacijos susitarimo nuostatas importuojančios valstybės muitinės institucijos negali atsisakyti taikyti preferencinio muitų režimo prekei, kuri buvo importuota remiantis eksportuojančios valstybės muitinės institucijų tinkamai išduotu sertifikatu.

80. Jei importuojančios valstybės muitinės institucijos turi pagrįstų abejonių dėl tikros šios prekės kilmės, jos gali tik prašyti eksportuojančios valstybės muitinės įstaigų atlikti vėlesnį šios kilmės patikrinimą [17].

81. Šioje sutartyje numatyta bendradarbiavimo ir užduočių pasidalijimo sistema logiškai suponuoja tai, kad jei eksportuojančios valstybės muitinės įstaigos galėjo nustatyti aptariamų prekių kilmę, šio patikrinimo išleidus prekes išvados jas taip pat įpareigoja. Taigi, tik esant ypatingoms aplinkybėms, jei eksportuojančios valstybės muitinės įstaigos negali tinkamai atlikti šio vėlesnio patikrinimo, Teisingumo Teismo teigimu, importuojančios valstybės muitinės įstaigos gali

14 — 1996 m. gegužės 14 d. Sprendimas *Faroe Seafood ir kt.* (minėtas 13 išnašoje, 20 punktas) ir 2006 m. vasario 9 d. Sprendimas *Sfakianakis* (C-23/04–C-25/04, Rink. p. I-1265, 23 punktas).

15 — Minėtas 13 išnašoje, 27 punktas.

16 — H.-J. Prieß „Zollkodex“ (minėta 10 išnašoje), 27 straipsnis, 41 punktas.

17 — Žr. 2005 spalio 20 d. generalinio advokato Léger išvadą, pateiktą byloje *Sfakianakis* (C-23/04–25/04, Rink. p. I-1265, 33 punktas).

pačios atlikti ginčijamų sertifikatų autentiškumo bei tikslumo patikrinimą ir atsižvelgti į kitus aptariamų prekių kilmės įrodymus [18].

82. Priešingai nei teigia apeliantė, interpretuojant Teisingumo Teismo praktiką negalima daryti išvados, jog importuojančios valstybės tikrinimo pareiga yra tokio pobūdžio, kad ji gali tikrinti ir kvestionuoti iš pradžių teisėtumą ir galiausiai visą eksportuojančios valstybės atliktą vertinimą. Teisingumo Teismas sprendime *Pascoal & Filhos* [19] nusprendė, kad importuojančios valstybės valdžios institucijos gali vien dėl aplinkybės, kad kompetentingos eksportuojančios valstybės valdžios institucijos po vėlesnio patikrinimo nurodo, kad faktiškai importuotų prekių sertifikatas negalioja, nustatyti, kad pagal galiojančias teisės normas nebuvo pareikalauta sumokėti mokėtinų muitų ir todėl gali pareikalauti juos sumokėti. Be to, Teisingumo Teismas konstatavo, kad ginčijama taisyklė neįpareigoja minėtų institucijų aiškintis, ar patikrinimo rezultatai arba prekių kilmė teisingi.

83. Taigi darytina išvada, kad Italijos valdžios institucijos ir Komisija, nenukrypdamos nuo Teisingumo Teismo praktikos, kaip teisingai paminėta skundžiamo Pirmosios instancijos teismo sprendimo 120 ir 121 punktuose, iš esmės turi pripažinti Turkijos valstybės valdžios institucijų vertinimus dėl ginčijamų 32 sertifikatų autentiškumo. Nėra objektyvių aplinkybių keisti teisės aktuose įtvirtintą kompetencijos tarp Turkijos ir Bendrijos muitinės institucijų pasidalijimą. Atvirkščiai, pritartina Komisijos vertinimui, pagal kurį Bendrijos muitinės institucijos neturi galimybių pačios nustatyti, ar joms pateikti trečiosios šalies judėjimo sertifikatai yra autentiški. Tai nustatyti gali tik atitinkamos kompetentingos eksportuojančios valstybės muitinės institucijos, šiuo atveju Turkijos muitinės institucijos.

b) Dėl skirtingo vertinimo, kai eksportuojančios valstybės valdžios institucijos elgiasi netinkamai

84. Mano nuomone, nereikia nagrinėti klausimo, ar tikslinga būtų kitaip vertinti tuo atveju, kai pažeidimai padaryti prisidėjus trečiosios šalies muitinės institucijoms, nes bet kokiu atveju, remiantis Pirmosios instancijos teismo išvadomis, nagrinėjamomis aplinkybėmis Turkijos valdžios institucijų neteisėti veiksmai negali būti įrodyti. Taigi čia kalbama apie faktines aplinkybes, kurias vertinti iš esmės yra kompetentingas tik Pirmosios instancijos teismas [20], o Teisingumo Teismas galėtų patikrinti šiuos vertinimus tik tuomet, jei iš bylos dokumentų

18 — Sprendimas *Huygen ir kt.* (minėtas 13 išnašoje, 27 punktas).

19 — Minėtas 11 išnašoje, 37 punktas.

20 — 2004 m. sausio 7 d. Sprendimas *Aalborg Portland ir kt.* (susijusios bylos C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, Rink. p. I-123, 48 punktas) ir 2003 m. spalio 2 d. Sprendimas *Thyssen Stahl AG prieš Komisiją* (C-194/99 P, Rink. p. I-10821, 33 punktas). K. Lenaerts, D. Arts, I. Maselis „Procedural Law of the European Union“, 2-asis leidimas, Londonas, 2006, p. 453, 16-003 punktuose nurodo, kad Teisingumo Teismas nėra kompetentingas nustatyti faktines aplinkybes. Ta aplinkybė, kad apeliacinis skundas ribojamas teisės klausimais, reiškia, jog Pirmosios instancijos teismas turi išimtinę kompetenciją šiuo klausimu. Iš to seka, kad apeliantas negali nei ginčyti Pirmosios instancijos teismo nustatytų faktinių aplinkybių, nei pateikti naujų faktų, kurių Pirmosios instancijos teismas nebuvo nustatęs pirmojoje instancijoje.

būtų matyti, kad išvados neatitinka faktų [21]. Jeigu įrodymai gauti teisėtai, laikytasi bendrųjų teisės principų ir įrodinėjimo naštai bei įrodymų vertinimui taikomų procedūros taisyklių, tai tik Pirmosios instancijos teismas sprendžia dėl jam pateiktų įrodymų įrodomosios galios [22].

85. Dėl ginčijamų 32 judėjimo sertifikatų pripažinimo klastotėmis Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 122 punkte visų pirma nurodo 1999 m. kovo 8 d. Turkijos valdžios institucijų laišką, adresuotą Ravenos muitinės įstaigai, prie kurio pridėtas 32 sertifikatų, kuriuos Turkijos valdžios institucijos pripažino klastotėmis, sąrašas. 125 punkte Pirmosios instancijos teismas atkreipia dėmesį į dviprasmybes, kurias sukelia šio laiško ir UCLAF adresuoto 1999 m. balandžio 22 d. Turkijos nuolatinės atstovybės laiško turinio palyginimas. Tuo metu suinteresuotiems asmenims kilo sunkumų iš rašytinių Turkijos valdžios institucijų paaiškinimų vienaprasmiškai suprasti, ar ginčijami sertifikatai yra suklastoti, ar tik neteisingi. Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad panaudota formuluotė „not correct … and not issued according to the rules“ galėjo būti aiškinama ir taip, kad atitinkami sertifikatai nebuvo suklastoti. Tačiau, kaip Pirmosios instancijos teismas konstatavo skundžiamo sprendimo 129 punkte, 2003 m. rugpjūčio 22 d. Turkijos valdžios institucijos laiškas išsklaidė visas abejones dėl klastočių. Todėl vertinant iš teisinės pusės Pirmosios instancijos teismas, atsižvelgdamas į nurodytas faktines aplinkybes, galėjo pripažinti ginčijamus 32 sertifikatus klastotėmis.

86. Dėl apeliantės kaltinimo, kad Turkijos valdžios institucijos prisidėjo prie neteisėtų veiksmų, Pirmosios instancijos teismas 167 punkte pažymėjo, kad vien dokumentų, kurie, kaip paaiškėjo, buvo padirbti, pateikimas neleidžia daryti išvados, kad buvo koks nors neteisėtas eksportuotojų ir dokumentus išduodančios muitinės susitarimas. Todėl Pirmosios instancijos teismas nepadarė teisės klaidos nurodydamas, kad nesama duomenų, kuriais remiantis galima būtų pagrįsti, kad Turkijos valdžios institucijos prisidėjo prie klastojimo.

87. Nepritartina ir apeliantės teiginiams, kad reikalavimų neatitinkančių sertifikatų išdavimas yra reikšmingas pažeidimas, kuriuo pateisinamas Turkijos valdžios institucijų atlikto įvertinimo panaikinimas. Šiuo argumentu siekiama sukelti abejonių dėl Teisingumo Teismo pripažinto kompetencijos tarp eksportuojančios ir importuojančios šalių tikrinant sertifikatų autentiškumą arba atitiktį reikalavimams padalijimo. Be to, muitinės institucijų per klaidą atlikto reikalavimų neatitinkančių sertifikatų išdavimo jokiu būdu negalima prilyginti sertifikatų klastojimui baudžiamosios teisės prasme.

88. Iš to išplaukia, kad pirmasis apeliacinio skundo pagrindas atmestinas.

21 — Sprendimas *Aalborg Portland ir kt.* (minėtas 20 išnašoje, 48 punktas).

22 — Taip pat žr. 2003 m. vasario 11 d. generalinio advokato D. Ruiz-Jarabo Colomer išvadą, pateiktą byloje *Aalborg Portland ir kt.* (minėta 20 išnašoje, 38 punktas); 2001 m. birželio 21 d. Sprendimas *Moccia Irme ir kt. prieš Komisiją* (susijusios bylos C-280/99 P–C-282/99 P, Rink. p. I-4717, 78 punktas) ir 1998 m. gruodžio 17 d. Sprendimas *Baustahlgewerbe prieš Komisiją* (C-185/95 P, Rink. p. I-8417, 24 punktas).

2. Antrasis apeliacinio skundo pagrindas, susijęs su teisės susipažinti su bylos medžiaga ir kitų gynybos teisių pažeidimu

89. Apeliantė remiasi jos teisės susipažinti su bylos medžiaga pažeidimu. Tiek, kiek ji prašo Teisingumo Teismo patikrinti jos teisės į gynybą apimtį vykstant administracinei procedūrai, tai yra su procesu susijęs teisės klausimas ir todėl priimtinas apeliacinio skundo pagrindas.

90. Apeliantė skundžia tai, kad jai buvo suteikta galimybė susipažinti tik su tais dokumentais, kuriais Komisija pagrindė ginčijamą sprendimą. Tačiau jai nebuvo suteikta teisė susipažinti su vadinamaisiais kontekstą atspindinčiais dokumentais bei konfidencialiais dokumentais, prie kurių Komisija priskyrė ir UCLAF/OLAF ataskaitas.

91. Remdamasis savo praktika [23] Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 88 punkte iš pradžių nurodė, kad teisės į gynybą paisymo principas vykstant administracinei procedūrai dėl atsisakymo išieškoti muitus reiškia tik tai, jog suinteresuotasis asmuo gali veiksmingai pareikšti savo nuomonę dėl įrodymų, įskaitant dokumentus, kuriuos Komisija, pagrįsdama savo sprendimą, panaudojo jo nenaudai. Taigi šis principas iš Komisijos nereikalauja savo iniciatyva suteikti galimybę susipažinti su visais dokumentais, kurie gali būti susiję su konkrečiu atveju, dėl kurio į ją kreiptasi nagrinėjant prašymą atsisakyti išieškoti muitus. Jei suinteresuotasis asmuo mano, jog šie dokumentai yra naudingi siekiant įrodyti, kad susidarė ypatinga padėtis ir (arba) jo veiksmuose nebuvo akivaizdaus aplaidumo arba apgaulės, jis turi pateikti prašymą leisti susipažinti su šiais dokumentais, vadovaudamasis nuostatomis, kurias institucijos priėmė EB 255 straipsnio pagrindu.

92. Toliau Pirmosios instancijos teismas 89 punkte nurodė, kad suinteresuotosios šalies prašymu Komisija privalo suteikti galimybę susipažinti su visais nekonfidencialiais administraciniais dokumentais, susijusiais su ginčijamu sprendimu. Taigi, nesant tokio prašymo, galimybė susipažinti su Komisijos turimais dokumentais savaime neatsiranda [24].

93. Šiuos Pirmosios instancijos teismo argumentus reikia išnagrinėti atsižvelgiant į egzistuojančias įvairias teisės susipažinti su dokumentais formas tiek valstybių narių, tiek pačios Bendrijos teisėje. Pirma, ši teisė yra neatskiriamai susijusi su tomis administracinės procedūros procesinėmis teisėmis, kurios administracinio sprendimo adresatui turi būti suteiktos įgyvendinant teisinės valstybės principą. Antra, ši teisė

23 — 2002 m. liepos 11 d. Sprendimas *Hyper prieš Komisiją* (T-205/99, Rink. p. II-3141, 63 punktas), 2003 m. vasario 27 d. Sprendimas *Bonn Fleisch Ex- ir Import prieš Komisiją* (T-329/00, Rink. p. II-287, 46 punktas).

24 — 1998 m. vasario 19 d. Sprendimas *Eyckeler & Malt prieš Komisiją* (T-42/96, Rink. p. II-401, 81 punktas); 1998 rugsėjo 17 d. Sprendimas *Primex Produkte Import-Export ir kt. prieš Komisiją* (T-50/96, Rink. p. II-3773, 64 punktas) ir Sprendimas *Bonn Fleisch Ex- ir Import prieš Komisiją* (minėtas 23 išnašoje, 46 punktas).

gali būti suprantama kaip visuomenės teisės į informaciją, kuri reikalauja iš visų valdžios įstaigų ir institucijų skaidrios, demokratinei kontrolei paklūstančios veiklos, išraiška [25].

94. EB 225 straipsnyje detalizuojamas ES 1 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas skaidrumo principas ir kartu juo įgyvendinama Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 42 straipsnyje įtvirtinta kiekvieno Sąjungos piliečio informacijos laisvė [26]. Tačiau nagrinėjamoje byloje pirmiausia iškilo klausimas dėl individo teisių apsaugos vykstant administracinei procedūrai, kurios pabaigoje Komisija turėjo nuspręsti dėl atsisakymo išieškoti muitus pagal BMK 239 straipsnį. Iš to išplaukia, kad apeliantei galėjo būti leista pasinaudoti galimybe teikti prašymą pagal EB 225 straipsnį dėl specifinio šio reikalavimo pagrindo funkcijos tik tuomet, jei ji nebūtų galėjusi pasinaudoti jokiomis kitomis specialiosiomis nuostatomis. Bet kokiu atveju apeliantė turi teisę pasinaudoti Bendrijos teismų praktikoje pripažinta teise būti išklausytai [27] bei teise susipažinti su dokumentais vykstant administracinei procedūrai Komisijoje.

95. Kaip ne kartą yra pabrėžęs Teisingumo Teismas, teisės į gynybą, kaip pagrindinės teisės, yra neatskiriama bendrųjų teisės principų, kurių laikymąsi užtikrina Teisingumo Teismas, dalis [28], o tai darydamas jis remiasi valstybėms narėms bendromis konstitucinėmis tradicijomis ir tarptautinių sutarčių, kurias rengiant dalyvavo valstybės narės arba kurias jos pasirašė, pavyzdžiui, 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašyta Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija (EŽTK), nuostatomis [29].

25 — Generalinis advokatas G. Tesauro savo 1995 m. lapkričio 28 d. išvadoje, pateiktoje byloje *Nyderlandai prieš Tarybą* (C-58/94, Rink. p. I-2169, 13–15 punktai) taip pat daro skirtumą tarp teisės susipažinti su viešaisiais dokumentais funkcijos saugant individo teises per administracinę procedūrą ir bendrojo visuomenės intereso gauti informaciją apie valstybės veiklą.

26 — M. Broberg „Access to documents: a general principle of Community law?“, *European Law Review*, 2002, p. 196, 197, nurodo, kad pirmasis realus žingsnis suteikiant galimybę susipažinti su Bendrijos institucijų dokumentais buvo Mastrichto sutarties Baigiamojo akto pasirašymas 1992 m. vasario 7 dieną. Šio baigiamojo akto Deklaracijoje Nr. 17 valstybės narės pabrėžė glaudų skaidrumo priimant sprendimus ir Bendrijos institucijų demokratinio pobūdžio ryšį. Kaip atsaką į Deklaraciją Nr. 17 Taryba ir Komisija bendrai priėmė Elgesio kodeks ą dėl galimybės visuomenei susipažinti su Tarybos ir Komisijos dokumentais (OL L 340, p. 41). Taip pat įsigaliojus Amsterdamo sutarčiai atvirumo ir galimybės susipažinti su dokumentais koncepcijos buvo perkeltos į Bendrijos teisę. Nuo to laiko ES 1 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad sprendimai Sąjungoje turi būti priimami „kuo atviriau“. Naujasis ES sutarties 255 straipsnis garantuoja kiekvieno Sąjungos piliečio ir fizinių bei juridinių asmenų, gyvenančių ar turinčių registruotą buveinę valstybėje narėje, teisę susipažinti su Sąjungos institucijų, įstaigų ir organų dokumentais. Ši teisė taip pat įtvirtinta 2002 m. gruodžio 7 d. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (2000/C 364/01) 42 straipsnyje. Konkrečios šios teisės įgyvendinimo taisyklės antrinėje teisėje numatytos 2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais nuostatose (OL L 145, p. 43).

27 — 1993 m. liepos 6 d. Sprendime *CT Control* (susijusios bylos C-121/91 ir C-122/92, Rink. p. I-3873, 48 punktas) Teisingumo Teismas, visų pirma, nustatė, kad Komisijos sprendimo dėl importo muitų grąžinimo ar atsisakymo išieškoti priėmimo pagal Reglamento 1430/79 13 straipsnį procedūrą, sudaro įvairios stadijos; vienos iš jų vyksta nacionaliniu lygmeniu (suinteresuotasis asmuo įteikia prašymą, pirmasis muitinės institucijų patikrinimas), o kitos – Bendrijos lygmeniu (prašymo pateikimas Komisijai, prašymo tikrinimas Atleidimo nuo muitų taryboje, ekspertų grupių išklausymas, Komisijos sprendimas, pranešimas dalyvaujančiai valstybei narei). Toliau Teisingumo Teismas nustatė, kad kai šis procesas vyksta pagal Bendrijos taisykles, jis suteikia suinteresuotajam asmeniui visas reikalingas garantijas, o konkrečiai – garantiją būti išklausytam.

28 — 2000 m. kovo 28 d. Sprendimas *Krombach* (C-7/98, Rink. p. I-1935, 25 ir 26 punktai) ir 2002 m. spalio 15 d. *PVC II* (sujungtos bylos C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, Rink. p. I-8375, 316 punktas).

29 — Žr. 2001 m. kovo 6 d. Sprendimas *Connolly prieš Komisiją* (C-274/99 P, Rink. p. I-1611, 37 ir 38 punktai).

96. Remiantis Teisingumo Teismo praktika teisė susipažinti su byla, kaip teisės į gynybą apsaugos principo rezultatas, reiškia, kad Komisija suinteresuotajai įmonei privalo suteikti galimybę susipažinti su visais tyrimo medžiagos dokumentais, kurie gali būti reikšmingi jos gynybai [30]. Jiems priskirtini tiek apsunkinantys, tiek palengvinantys padėtį dokumentai, išskyrus kitų įmonių komercines paslaptis, Komisijos vidaus dokumentus ir kitą konfidencialią informaciją [31].

97. Kadangi teisė susipažinti nėra apribota tik dokumentais, kurie pagrindžia Komisijos jai nepalankų sprendimą, o priešingai apima visus dokumentus, kurie galbūt gali būti naudingi administracinio sprendimo adresato gynybai, teisė susipažinti su byla šios Teisingumo Teismo praktikos prasme yra daug platesnės apimties, nei savo sprendime pagrindė Pirmosios instancijos teismas. Tačiau konfidencialių dokumentų, su kuriais negalima susipažinti, įvertinimas atliktas be priekaištų.

98. Mano nuomone, Pirmosios instancijos teismas teisę susipažinti su byla vykstant administracinei procedūrai dėl atsisakymo išieškoti muitus neleistinai susiaurino, o tai iš esmės vertintina kaip teisės klaida.

99. Tačiau, mano nuomone, vien nukrypstanti nuomonė dėl normatyvinės šio bendrojo teisinio principo apimties nepateisina skundžiamo sprendimo panaikinimo. Atvirkščiai, proceso ekonomijos principo ir proceso garantijų suinteresuotajam asmeniui apsaugos funkcija reikalauja tiksliai patikrinti, ar Pirmosios instancijos teismas būtų padaręs kitokias išvadas, jei, taikydamas Bendrijos teisę, būtų atsižvelgęs į Teisingumo Teismo praktiką.

100. Kaip Teisingumo Teismas konstatavo sprendime *Hercules Chemicals* [32] dėl teisės susipažinti su byla, nėra laikoma teisės klaida, jei Pirmosios instancijos teismas mano, jog leidimas susipažinti su kitais dokumentais nebūtų padaręs įtakos ginčijamo Komisijos sprendimo panaikinimui, ir todėl atmeta apeliantės argumentus dėl teisės į gynybą pažeidimo.

101. Tokia teismo praktika remiasi esminiu Bendrijos bendrosios administracinės teisės

30 — Šiuo klausimu Pirmosios instancijos teismo 1995 m. birželio 29 d. Sprendimas *Solvay* (T-30/91, Rink. p. II-1775, 81 punktas) ir 2003 m. spalio 2 d. Sprendimas *Corus UK prieš Komisiją* (C-199/99 P, Rink. p. I-11177, 125–128 punktai).

31 — Žr. 1979 m. vasario 13 d. Sprendimas *Hoffmann-La Roche prieš Komisiją* (85/76, Rink. p. 461, 9 ir 11 punktai); 1999 m. liepos 8 d. Sprendimas *Hercules Chemicals prieš Komisiją* (C-51/92 P, Rink. p. I 4235, 75 punktas) ir 2002 m. spalio 15 d. Sprendimas *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją* (sujungtos bylos C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, Rink. p. I-8375, 315 punktas).

32 — Minėtas 31 išnašoje 80–82 punktai.

ir administracinio proceso principu [33], pagal kurį administracinio sprendimo panaikinimas teisme dėl proceso klaidos yra pagrįstas tik tuomet, jei tai turi įtakos sprendimo turiniui.

102. Kaip teisingai nurodė savo išvadoje, pateiktoje byloje *PVC* [34], generalinis advokatas J. Mischo, teisė susipažinti su byla nėra savitikslė, ji turi suteikti suinteresuotajam asmeniui galimybę efektyviai įgyvendinti savo teisę į gynybą. Iš to neišvengiamai išplaukia, kad teisės susipažinti su byla pažeidimai negali lemti skundžiamo sprendimo panaikinimo, jei jie neturėjo įtakos teisės į gynybą įgyvendinimui.

103. Savo išvadoje byloje *Aalborg Portland* [35] generalinis advokatas D. Ruiz-Jarabo Colomer dėl minėtos teisės susipažinti su byla gynybos funkcijos paaiškino, kad proceso klaidos nebūtų reikšmingos, jei suinteresuotasis asmuo vis vien galėtų pasinaudoti tinkamomis gynybos priemonėmis. Panaikinti sprendimą būtų galima tik tuomet, jei būtų nustatyta, kad rezultatas tuo atveju, jei proceso reikalavimų būtų atidžiai laikytasi, būtų palankesnis suinteresuotajam asmeniui, arba jei būtent dėl šios proceso klaidos neįmanoma nustatyti, ar būtų buvęs priimtas kitoks sprendimas.

104. Pirmosios instancijos teismas iš esmės pasirėmė šia argumentacija, kai skundžiamo sprendimo 94 punkte atmetė ieškinio pagrindą, susijusį su teisės susipažinti su byla pažeidimu, motyvuodamas tuo, kad galimas dokumentų, kurie nebuvo panaudoti ginčijamam sprendimui pagrįsti, nepateikimas bet kokiu atveju nėra svarbus, nes šie dokumentai, kad ir kaip būtų, negalėjo turėti poveikio ginčijamam sprendimui. Ši Pirmosios instancijos teismo išvada yra faktų vertinimas ir teisės požiūriu nekvestionuotina.

105. Dėl dokumentų, kuriais Komisija pagrindė savo sprendimą, paminėtina, kad Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad apeliantės atstovas 2002 m. rugpjūčio 6 d. Komisijos patalpose susipažinęs su bylos dokumentais, kuriais Komisija pagrindė savo sprendimą, pasirašė rašytinį pareiškimą, kuriame aiškiai patvirtina, kad turėjo galimybę susipažinti su visais dokumentais, tiesiogiai ir netiesiogiai susijusiais su nagrinėjama byla. Prie šio pareiškimo buvo pridėtas sąrašas, kuriame išvardijami visi dokumentai, su kuriais minėtas atstovas turėjo galimybę susipažinti. Kaip Pirmosios instancijos teismas aiškiai konstatavo skundžiamo sprendimo 99 ir 100 punktuose,

33 — Ieškiniui dėl panaikinimo pagrįsti būtinas „esminis“ formos pažeidimas; šiuo atžvilgiu svarbu ne skirtumas tarp „esminių“ ir „neesminių“ formos nuostatų, o tai, kad pažeidimas yra „esminis“. Ar esama esminio formos pažeidimo, sprendžiama kiekvienu konkrečiu atveju, nes tos pačios normos pažeidimas atsižvelgiant į aplinkybes gali būti daugiau ar mažiau reikšmingas. Paprastai formos reikalavimus įtvirtinanti nuostata laikytina esmine, jei formalus pažeidimas galėjo paveikti teisės akto turinį arba jei tokia nuostata buvo skirta būtent suinteresuotojo asmens teisių apsaugai (H.-W. Rengeling, A Middeke, M. Gellermann (12 išnaša), § 7, 98 punktas, p. 139). Teisingumo Teismas 1980 m. liepos 10 d. Sprendime *Distillers Company prieš Komisiją* (30/78, Rink. p. 2229, 26 punktas) ir Sprendime *Thyssen Stahl AG prieš Komisiją* (minėtas 20 išnašoje, 31 punktas) konstatavo teisės į gynybą pažeidimą, kai Komisijos padaryta klaida galėjo lemti kitokią jos atliktos administracinės procedūros baigtį.

34 — 2001 m. spalio 25 d. generalinio advokato J. Mischo išvada, pateikta byloje *PVC* (C-244/99 P ir C-251/99 P, Rink. p. I-8375, 331 punktas).

35 — Minėtas 22 išnašoje, 28–30 punktai.

šiame sąraše minimos 1998 m. gruodžio 9 d. UCLAF misijos ataskaita bei tos pačios datos Komisijos/UCLAF raštas Turkijos nuolatinei atstovybei, kurių nepateikimu apeliantė iš naujo remiasi apeliaciniame procese. Iš to matyti, kad Pirmosios instancijos teismas pagrįstai preziumavo, jog apeliantei, priešingai nei ji teigia, buvo suteikta galimybė susipažinti su šiais dokumentais.

106. Dėl prašymo susipažinti su dokumentais, kurį apeliantė pateikė po skundžiamo Komisijos sprendimo priėmimo ir ieškinio pareiškimo, Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 102 punkte nurodė, kad jis nėra svarbus vertinant galimą ieškovės teisės į gynybą pažeidimą per administracinę procedūrą ir neturi poveikio šio sprendimo teisėtumui.

107. Pirmosios instancijos teismo argumentai rodo, kad jis tyrė, ar aptariami dokumentai galėtų būti bent kiek naudingi apeliantei. Taigi jis neapsiribojo klausimu, ar aptariamų dokumentų nepateikimas padarė poveikį galutinio sprendimo turiniui.

108. Pirmosios instancijos teismo argumentai iš esmės rodo, jog aptariami dokumentai ne tik kad nebūtų suteikę apeliantei jokių papildomų argumentų, bet ir dėl jų rūšies ir objekto apeliantė nebūtų galėjusi jų panaudoti; jų turinys būtų patvirtinęs Komisijos išvadas arba bent jau neleistų pagrįsti nė menkiausio kontrargumento.

109. Todėl aš laikausi nuomonės, kad Pirmosios instancijos teismo tyrimo metodas iš esmės atitiko Teisingumo Teismo praktiką ir jo išvados yra teisingos.

110. Galiausiai Pirmosios instancijos teismo argumentai turi būti vertinami atsižvelgiant į iš dalies nenuoseklų apeliantės elgesį įgyvendinant savo teisę susipažinti su dokumentais. Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 102 punkte pagrįstai atkreipė dėmesį į aplinkybę, kad vykstant administracinei procedūrai apeliantė nepateikė jokio prašymo leisti susipažinti su kitais bylos dokumentais ir nepasinaudojo 2003 liepos 10 d. Komisija pasiūlymu susipažinti su norimais dokumentais. Atsižvelgiant į tai, atrodo prieštaringai, kad apeliantė, žinodama apie savo neveikimą įgyvendinant savo teisę į gynybą pirmojoje instancijoje vėl tai ginčija, o apeliacinėje instancijoje skundžia teisės požiūriu nepriekaištingus pirmosios instancijos sprendimo motyvus.

111. Todėl antrasis apeliacinio skundo pagrindas atmestinas.

3. Trečiasis apeliacinio skundo pagrindas: faktų pateikimo ir įrodinėjimo naštos paskirstymas

112. „Aplinkybių“ BMK 239 straipsnio 1 dalies 1 punkto prasme ir atitinkamai „ypatingos padėties“ BMK įgyvendinimo reglamento 905 straipsnio 1 dalies prasme buvimo nustatymo prielaidos yra tam tikrų faktų ir aplinkybių pateikimas, įrodymas ir įvertinimas. Šalys nesutaria dėl konkretaus faktų pateikimo ir įrodinėjimo naštos paskirstymo klausimo, nes apeliantė siekia, kad įrodinėjimo našta būtų priešinga arba jos pareiga pateikti įrodymus mažesnė. Galiausiai, apeliantė, priekaištaudama Pirmosios instancijos teismui dėl procesinių įrodinėjimo naštos principų pažeidimų, remiasi klaidingu Bendrijos teisės taikymu, t. y. priimtinu apeliacijos pagrindu [36].

113. Siekiant įvertinti šį apeliacinio skundo pagrindą, visų pirma, būtini kai kurie esminiai paaiškinimai dėl įrodinėjimo naštos per paskirstymo procedūrą dėl muitų grąžinimo ar atsisakymo juos išieškoti.

114. Iš pradžių paminėtina, kad remiantis bendromis procesinės teisės taisyklėmis pareiga įrodyti tenka tam, kuris remiasi atitinkamos nuostatos sąlygomis [37]. Iš to galima daryti išvadą, kad paprastai importuotojas privalo nurodyti ir įrodyti, kad susidarė „ypatinga padėtis“ BMK 239 straipsnio prasme, kuri pateisina atsisakymą išieškoti mokesčius [38]. Tas pats taikytina ir prekių kilmės įrodymui, jei nuo to, kaip bus išspręstas šis klausimas, priklauso sprendimas, ar bus grąžinti importo muitai [39].

115. Kita vertus, sprendimo dėl „ypatingos padėties“ susiklostymo priėmimo procedūroje būtent Komisija, turinti atitinkamą

36 — Pagal H. Rengeling, A. Middeke, M. Gellermann (12 išnaša), § 28, p. 502–504, proceso normoms, kurių pažeidimu galima grįsti apeliacinį skundą, be Sutarčių, Teisingumo Teismo statuto ir Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento nuostatų, priskiriami ir bendrieji Bendrijos teisės principai. Taigi apeliacinį skundą galima grįsti tiek teisės būti išklausytam, tiek įrodinėjimo naštos ar įrodinėjimo procedūros pažeidimais. Dėl tinkamo įrodinėjimo naštos nuostatų taikymo Pirmosios instancijos teisme žr. 1999 m. liepos 8 d. Sprendimą *Anic* (C-49/92 P, Rink. p. I-4125, 96 punktas); 2004 m. sausio 6 d. Sprendimą *BAI ir Komisija prieš Bayer* (C-2/01 P ir C-3/01 P, Rink. p. I-23, 47, 61 ir 117 punktas); 2006 m. balandžio 6 d. *General Motors prieš Komisiją* (C-551/03 P, Rink. p. I-3173, 51 ir 52 punktai) ir 2007 m. sausio 25 d. *Sumitomo Metal Industries Ltd ir Nippon Steel Corp prieš Komisiją* (susijusios bylos C-403/04 P ir C-405/04 P, Rink. p. I-729, 39 punktas).

37 — Taip pat žr. 2005 m. rugsėjo 8 d. generalinės advokatės J. Kokott išvadą, pateiktą byloje *Beemsterboer Coldstore Services* (C-293/04, Rink. p. I-2263, 47 punktas).

38 — Taip pat žr. S. Alexander „Zollkodex“ (10 išnaša), 220 straipsnio 4 punktą, pagal kurį įrodyti prašymą dėl grąžinimo pagrindžiančias aplinkybes turi muitą privalėjęs sumokėti asmuo.

39 — Žr. 1993 m. liepos 6 d. Sprendimą *CT Control* (minėtas 27 išnašoje, 39 punktas), pagal kurį pareiga įrodyti įvežtų produktų kilmę iš AKR valstybės, kuriai Bendrija yra nustačiusi lengvatinį muitų režimą, tenka importuotojui, prašančiam sugrąžinti importo muitą, o ne Komisijai.

diskreciją [40], privalo nurodyti ir įrodyti, kad importuotojo pateikti sertifikatai yra padirbti ar suklastoti. Tačiau ji neturi įrodyti, kad nėra ypatingų aplinkybių, jei įvykdytos BMK įgyvendinimo reglamento 904 straipsnio c punkto sąlygos, nes šioje nuostatoje jau įtvirtinta Komisijai privaloma Bendrijos įstatymų leidėjo pozicija, kad galimas importuotojo sąžiningumas procese pagal BMK 239 straipsnį negali būti vertinamas kaip nusipelnęs apsaugos.

116. Kaip jau išdėsčiau įvadinėse pastabose [41], įtvirtindamas šią išimtį Bendrijos teisės aktų leidėjas perkėlė į Bendrijos muitinės teisę ligšiolinę Teisingumo Teismo kazuistiką, pagal kurią ypatingomis aplinkybėmis, pateisinančiomis atsisakymą išieškoti muitus, nėra sąžiningas dokumentų dėl preferencinio režimo suteikimo į laisvą apyvartą išleistoms prekėms pateikimas, jei vėliau nustatoma, kad jie padirbti ar suklastoti. Ši teismo praktika grindžiama nuo pat esminio sprendimo *Van Gend ir Loos* [42], *inter alia*, tuo, kad Bendrija neturi prisiimti neigiamų pažeidimų pasekmių. Teisingumo Teismas konstatavo, kad negaliojančių sertifikatų gavimas iš esmės turi būti priskirtas profesinei rizikai, kurios ūkio subjektas pagal savo veiklos esmę negali išvengti, ir kad jis gali pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo klastotės autoriui.

117. Šios taisyklės išimtis Pirmosios instancijos teismas yra pripažinęs tik tokiais klastojimo atvejais, kurie viršija įprastą suinteresuotųjų ūkio subjektų komercinę riziką, pvz., kai Komisija pažeidžia savo priežiūros pareigas [43] arba kai muitinės institucijos prisideda prie pažeidimų [44]. Šiai Pirmosios instancijos teismo praktikai pritartina be apribojimų, nes joje atsižvelgiama į tai, kad suinteresuotasis ūkio subjektas, išskyrus tam tikras procedūras, kuriose jis privalo dalyvauti, paprastai turi nedaug galimybių daryti įtaką muitinės procedūrų eigai ir todėl turi

40 — Pagal teismų praktiką Komisija, vertindama, ar pagal bylos aplinkybes esama ypatingos padėties, sąlygotos aplinkybių, kuriomis suinteresuotojo asmens veiksmuose nematyti apgaulės arba akivaizdaus aplaidumo požymių pagal BMK 239 straipsnio 1 dalį, privalo atsižvelgi į visas reikšmingas aplinkybes (šiuo klausimu žr. 1986 m. gegužės 15 d. Sprendimo *Oryzomyli Kavallas ir kt. prieš Komisiją* 160/84, Rink. p. 1633, 16 punktą ir 1995 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *France-aviation prieš Komisiją*, T-346/94, Rink. p. II-284, 34 ir 36 punktus).

41 — Žr. šios išvados 70 punktą.

42 — Minėtas 11 išnašoje, 15–17 punktai.

43 — Sprendimas *Eyckeler & Malt prieš Komisiją* (minėtas 24 išnašoje, 189–191 punktai) ir Sprendimas *Kaufring ir kt.* (minėtas 9 išnašoje, 218 punktas).

44 — Sprendime *Kaufring ir kt.* (minėtas 9 išnašoje, 231 punktas) Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad tik tokios klaidos, kurios kilo dėl kompetentingų institucijų aktyvių veiksmų ir kurių atidus muitus privalantis mokėti asmuo negalėjo numatyti, pagrindžia reikalavimą neatlikti paskesnio įtraukimo į apskaitą. Šioje byloje buvo nustatyta daug Turkijos valdžios institucijų pažeidimų įgyvendinant Asociacijos susitarimą ir iš jo kylančias asociacijos teises bei sunkių Komisijos pažeidimų, susijusių su šių nuostatų įgyvendinimo priežiūra. 2001 m. birželio 7 d. Sprendime *Rotermund* (T-330/99, Rink. p. II-1619, 58 punktas) nagrinėjama „ypatinga padėtis“ BMK 239 straipsnio prasme susiklostė dėl apgaulingų machinacijų, kurias buvo galima paaiškinti tik tuo, kad jose aktyviai dalyvavo paskirties muitinės tarnybos tarnautojas, todėl Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad Komisija neturėjo apsiriboti tik reikalavimu, kad ieškovė pateiktų formalius ir galutinius įrodymus dėl tokio prisidėjimo. Ši teismo praktika taip pat buvo paminėta 2004 m. gruodžio 14 d. Sprendime *Nordspedizionieri* (T-332/02, Rink. p. II-4405, 58 punktas).

pasikliauti tuo, kad kompetentingos institucijos administracinio bendradarbiavimo sistemoje tinkamai vykdys savo užduotis. Todėl būtų neteisinga, jei jis patirtų žalą, kuri iš tikrųjų atsirado dėl administravimo institucijų pažeidimų.

118. Tačiau turėtina galvoje, kad šios teisėjų išplėtotos faktinės aplinkybės yra tik nusistovėjusios teismų praktikos *ad hoc* adaptacijos siekiant užtikrinti materialinį teisingumą atskirais atvejais. Kaip išimtis nustatančios taisyklės jos turi būti taikomos ribotai [45]. Tai, beje, atitinka ligšiolinę Bendrijos teismų praktiką, pagal kurią atsisakyti išieškoti importo muitus galima tik esant tam tikroms sąlygoms ir tik konkrečiai nurodytais atvejais, o nuostatos, kuriose numatytas šis atsisakymas, laikytinos išimtimis iš įprastinių importo taisyklių ir aiškintinos siaurai [46]. Prieš jas taikant turi būti atliktas griežtas faktinių aplinkybių patikrinimas vertinant pateiktas įrodinėjimo priemones. Remdamasi bendromis procesinės teisės taisyklėmis ir atsižvelgdama į vienareikšmę Teisingumo Teismo praktiką nuo sprendimo *Van Gend ir Loos*, manau, kad logiška būtų apeliantei priskirti ir pažeidimų, kuriais galima pagrįsti „ypatingos aplinkybės“ BMK 239 straipsnio prasme buvimą, faktinių aplinkybių pateikimo ir įrodinėjimo naštą.

119. Apeliantės pateikti argumentai dėl kitokio įrodinėjimo naštos paskirstymo neįtikina.

120. Kaip teisingai pažymi Komisija, nagrinėjamu atveju, priešingai nei teigia apeliantė, visų pirma kalbama ne apie įrodinėjimo naštos paskirstymo klausimą. Įrodinėjimo naštos paskirstymo klausimas iškyla tik tuomet, kai ginčytina faktinė aplinkybė apskritai gali būti įrodyta. Dėl to apeliantės argumentai neturi jokio pagrindo, nes Pirmosios instancijos teismas nerado jokių jos tezes pagrindžiančių duomenų, kurie įrodytų, kad Turkijos valdžios institucijos pažeidė Asociacijos susitarimo įgyvendinimo ar abipusės pagalbos nuostatas. Atvirkščiai, iš skundžiamo sprendimo 194 punkto išplaukia, kad UCLAF misijos Turkijoje buvo organizuotos per protingą laiką po pirmosios klastotės nustatymo. Be to, Pirmosios instancijos teismas 195 punkte nurodo, kad Turkijos valdžios institucijų atlikti tyrimai buvo susiję su labai dideliu sertifikatų kiekiu, o sertifikatų, kuriuos jos palaikė suklastotais, sąrašas Ravenos muitinės įstaigai buvo perduotas gana greitai. Galiausiai Pirmosios instancijos teismas 196 punkte pabrėžė, kad Bendrijos valdžios institucijų ir Turkijos valdžios institucijų susirašinėjimas dėl ginčijamų sertifikatų buvo itin gausus. Atsižvelgiant į tai,

45 — Pagal principą „exceptio est strictissimae interpretationis“. Dėl siauro išimtis nustatančių nuostatų aiškinimo Teisingumo Teisme žr., pvz., 2007 m. rugsėjo 13 d. Sprendimą *Del Cerro Alonso* (C-307/05, Rink. p. I-7109, 39 punktas); 2006 m. vasario 23 d. Sprendimą *Atzeni ir kt.* (C-346/03 ir C-529/03, Rink. p. I-1875, 79 punktas) ir 2004 m. balandžio 1 d. Sprendimą *Bellio Fratelli* (C-286/02, Rink. p. I-3465, 46 punktas).

46 — 1999 m. lapkričio 11 d. Sprendimas *Söhl & Söhlke* (C-48/98, Rink. p. I-7877, 52 punktas), 23 išnašoje minėtas Sprendimas *Bonn Fleisch Ex- und Import prieš Komisiją* (63 punktas).

Pirmosios instancijos teismo išvada, kad apeliantės teiginys apie Turkijos valdžios institucijų, ypač nuolatinės Turkijos atstovybės, vengimą nuo 2000 m. bendradarbiauti su Komisija yra nepagrįstas jokiais įrodymais, teisės požiūriu yra nepriekaištinga.

121. Juo labiau kad, remiantis Pirmosios instancijos teismo nustatytomis faktinėmis aplinkybėmis, nėra jokių nuorodų dėl galimo Turkijos valdžios institucijų prisidėjimo prie ginčijamų importo sertifikatų klastojimo, todėl apeliantės bandymas palyginti nagrinėjamą ir bylos *Kaufring ir kt.* atvejį nepasiekė tikslo. Priešingai nei teigia apeliantė, vien dokumentų, kurie, kaip paaiškėjo, buvo padirbti, pateikimas neleidžia daryti išvados, kad buvo kokių nors eksportuotojų ir dokumentus išduodančios muitinės suderintų veiksmų, nes kitaip BMK įgyvendinimo reglamento 904 straipsnio c punkte įtvirtinta taisyklė būtų perteklinė.

122. Nepaisydama nepakankamo jos argumentacijos įtikinamumo laikausi nuomonės, kad net priešingai pakreipus įrodinėjimo naštą, vargu ar iš to būtų naudos apeliantei siekiant tikslo, nes Komisija ir UCLAF ir (arba) OLAF *ex officio* padarė viską, kas būtina, įskaitant tyrimo misijas vietoje tam, kad su Turkijos valdžios institucijų pritarimu būtų išaiškintos bylos aplinkybės. Kai nėra priešingas išvadas pagrindžiančių požymių, galima daryti prielaidą, kad Komisija ir Turkijos valdžios institucijos išnaudojo visas teisines tarpusavio pagalbos galimybes, kurias joms suteikė Asociacijos susitarimas. Šiame kontekste būtina aiškiai priminti, kad Komisija tokiose trečiosiose šalyse kaip Turkija neturi jokių savarankiškų tyrimo įgaliojimų ir yra priklausoma nuo trečiųjų šalių bendradarbiavimo, o atsisakymo bendradarbiauti atveju tik gali padaryti atitinkamas išvadas [47]. Su sąlyga, kad jos pastangos nerodė nei klastojimo autorystės požymių, nei jokių įtartinų momentų dėl pareigas pažeidžiančio elgesio, neįmanoma įžvelgti jokios naudos, kurią įrodinėjimo naštos apgręžimas turėtų suinteresuotiesiems asmenims. Tas pats taikytina dėl apeliantės prašomo įrodinėjimo naštos sumažinimo, nes Komisija galiausiai yra įpareigota savo tyrimų išvadas pateikti Pirmosios instancijos teismui. Taip gautos įžvalgos yra naudingos ir apeliantei. Ginčijant Pirmosios instancijos teismo paskirstytą faktų nurodymo ir įrodinėjimo naštą siekiama tik iškelti abejones dėl Pirmosios instancijos teismo be teisinių klaidų konstatuotų faktinių aplinkybių. Atsižvelgiant į tai, kad tiek Pirmosios instancijos teismo faktinių

47 — S. Alexander „Zollkodex“ (10 išnaša) 220 straipsnio 72 punkte primena, kad Bendrijos misijos atliekamo tyrimo apimtis priklauso tik nuo tyrimo dalyko ir nuo to, ar konkreti trečioji šalis toleruoja tyrimą. Tai, kad galima pareikalauti įsileisti Bendrijos misijas remiantis tarpusavio pagalbos nuostatomis, įtvirtintomis BMK įgyvendinimo reglamento 81 straipsnio 1 dalies antroje įtraukoje, arba kad Bendrija gali dalyvauti trečiosioms valstybėms atliekant tyrimus pagal BMK įgyvendinimo reglamento 94 straipsnio 6 dalies 2 punktą, nekeičia to, kad Bendrijos misijos neturi būti vertinamos kaip administracinio bendradarbiavimo sistemos dalis. Žr. pvz., OLAF įgaliojimus Europos Sąjungoje; S. Weitendorf „Die interne Betrugsbekämpfung in den Europäischen Gemeinschaften durch das Europäische Amt für Betrugsbekämpfung (OLAF)“, *Europäisches und internationales Integrationsrecht*, 15 t., Hamburgas, 2006, p. 243 bei L. Kuhl „Les pouvoirs d'enquête de l'OLAF“, *La protection des intérêts financiers de l'Union et le rôle de l'OLAF vis-à-vis de la responsabilité pénale des personnes morales et des chefs d'entreprises et admissibilité mutuelle des preuves*, Briuselis, 2005, p. 90, kur autoriai nurodo, kad tarnyba net atlikdama kontrolę valstybėse narėse yra visiškai priklausoma nuo tenykščių institucijų pagalbos. Tam, kad būtų galima vykdyti tyrimus vietoje, reikia išankstinio nacionalinės institucijos leidimo ir jos priežiūros.

aplinkybių nustatymas, tiek vertinimas paprastai nepriklauso Teisingumo Teismo kontrolei, šis apeliacinio skundo pagrindas atmestinas.

4. Ketvirtasis apeliacinio skundo pagrindas: proceso organizavimo priemonių atsisakymas

123. Ketvirtuoju apeliacinio skundo pagrindu apeliantė ginčija tai, kad nebuvo imtasi proceso organizavimo priemonių, kurių prašoma pagal Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 64 straipsnio 4 dalį ir 65 straipsnį, ir kartu klaidingą proceso teisės pritaikymą, kuris iš esmės gali būti tikrinamas Teisingumo Teisme. Tačiau būtent Pirmosios instancijos teismui priklauso priimti sprendimą dėl proceso organizavimo priemonių tikslingumo ginčui išspręsti [48].

124. Atsižvelgiant į tai, apeliantės nurodomi proceso pažeidimai yra nepagrįsti.

125. Dėl tariamo UCLAF misijos 1998 m. gruodžio 9 ir 23 d. ataskaitų nepateikimo pasakytina, kad Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 99 punkte nusprendė, kad apeliantė susipažino su šiais dokumentais [49]. Tolesnis priekaištas dėl pateiktų ataskaitų neišsamumo atremtinas tuo, kad apeliantė apeliacinio skundo 88 punkte pati nurodė, jog trūkstamą šios ataskaitos dalį ji gavo 2005 m. gruodžio 12 d., taigi 2005 m. lapkričio 15 d. vykstant žodiniam procesui ji žinojo apie šių dokumentų išsamų turinį. Iš to išplaukia, kad jos prašymas pateikti byloje esančius dokumentus pagrįstai buvo atmestas kaip neturintis dalyko.

126. Be to, Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 324 punkte nurodė, kad Turkijos valdžios institucijos ginčijamus sertifikatus vienareikšmiškai identifikavo kaip klastotes. Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad, atsižvelgiant į byloje esančius įrodymus ir į apeliantės pateiktus kaltinimus, matyti, jog tokios priemonės, kurios įrodytų dokumentų autentiškumą, nėra nei svarbios, nei būtinos sprendimui šioje byloje priimti. Todėl Pirmosios instancijos teismas naudodamasis jam priklausančia diskrecija

48 — Pagal Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 49 straipsnį Pirmosios instancijos teismas bet kurioje procedūros stadijoje, išklausęs generalinį advokatą, gali paskirti proceso organizavimo ar įrodymų rinkimo priemonę. Proceso organizavimo priemonės užtikrina pasirengimą priimti sprendimą, proceso eigą ir ginčo sprendimą kuo geresnėmis sąlygomis. Pagal nusistovėjusią teismų praktiką Pirmosios instancijos teismas turi patikrinti, ar įrodymų rinkimas gali būti naudingas sprendžiant ginčą. Žr. 2000 m. vasario 22 d. Sprendimą *ACAV ir kt.* (T-138/98, Rink. p. II-341, 72 punktas) ir 2001 m. gegužės 16 d. Sprendimą *Toditec* (T-68/99, Rink. p. II-1443, 40 punktas). Taigi Pirmosios instancijos teismas šiais klausimais turi diskreciją, kurios ribos nustatytos Procedūros reglamente.

49 — Žr. šios išvados 105 punktą.

nusprendė neskirti šių priemonių. Šis sprendimas teisės požiūriu yra nepriekaištingas.

127. Iš to darytina išvada, kad ir šis apeliacinio skundo pagrindas atmestinas.

5. Penktasis apeliacinio skundo pagrindas, susijęs su teisiniu dokumentų ir (arba) faktų dėl tariamų Turkijos valdžios institucijų ir Komisijos pažeidimų kvalifikavimu

128. Iš pradžių reikia pabrėžti, kad apeliantė savo penktuoju apeliacinio skundo pagrindu daugiausia ginčija Pirmosios instancijos teismo faktų nustatymą ir vertinimą, kurie iš esmės negali būti šio proceso dalykas. Jų tikrinimas leistinas tik tiek, kiek tai susiję su jų teisine kvalifikacija ir teisinėmis išvadomis, kurias Pirmosios instancijos teismas padarė jomis remdamasis, kad galėtų paneigti „ypatingos padėties“ BMK 239 straipsnio prasme buvimą [50].

50 — Tačiau Pirmosios instancijos teismui konstatavus ar įvertinus faktines aplinkybes, remiantis EB sutarties 225 straipsniu Teisingumo Teismas kompetentingas patikrinti šių faktinių aplinkybių teisinę kvalifikaciją ir teisines išvadas, kurias jomis remdamasis padarė Pirmosios instancijos teismas (šiuo klausimu žr. 20 išnašoje minėto K. Lenaerts, D. Arts, I. Maselis darbo p. 457, 16-007 punktas). Kaip Teisingumo Teismas yra ne kartą nusprendęs, toks kvalifikavimas – teisės klausimas, kurį gali patikrinti Teisingumo Teismas nagrinėdamas apeliacinį skundą. Žr. 2005 m. kovo 3 d. Sprendimą Biegi Nahrungsmittel ir Commonfood prieš Komisiją (C-499/03 P, Rink. p. I-1751, 41 punktas); 1995 m. spalio 19 d. Sprendimą Rendo ir kt. prieš Komisiją (C-19/93 P, Rink. p. I-3319, 26 punktas) ir 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimą Parlamentas prieš Ripa di Meana ir kt. (C-470/00 P, Rink. p. 4167, 41 punktas).

129. Be kita ko, reikia atkreipti dėmesį, kad tiek, kiek apeliantė argumentuodama remiasi kitokiu faktų pateikimo ir įrodymų naštos paskirstymu nei Pirmosios instancijos teismas [51], šis teisinis požiūris, atsižvelgiant į mano išvadą dėl trečiojo apeliacinio skundo pagrindo, yra atmestinas.

130. Toliau nagrinėsiu tariamus Turkijos valdžios institucijų ir Komisijos pažeidimus, kuriais apeliantė grindžia savo argumentus dėl „ypatingos padėties“ buvimo. Kad nesikartočiau, argumentus sukoncentruosiu į tuos aspektus, kurie man atrodo ypač svarbūs ir tik trumpai paminėsiu tuos, kurie jau buvo nagrinėti.

a) Dėl tariamų Turkijos valdžios institucijų pažeidimų

i) Ginčijamų 32 A.TR.1 sertifikatų pripažinimas klastotėmis

131. Dėl ginčijamų 32 A.TR.1 sertifikatų pripažinimo klastotėmis pakanka paminėti, kad Pirmosios instancijos teismas pagrįstai

51 — Apeliacinio skundo 108 punktas.

nustatė, jog pagal Bendrijos teisėje įtvirtintą kompetencijos padalijimą Turkijos sertifikatų autentiškumą gali nustatyti tik kompetentingos Turkijos valdžios institucijos [52]. Šios, kaip teisingai nurodė Pirmosios instancijos teismas, patvirtino, kad atitinkami sertifikatai buvo suklastoti [53].

ii) Dėl sertifikato A.TR.1 WVB D437214

132. Kaip teisingai nusprendė Pirmosios instancijos teismas 129 ir paskesniuose punktuose, Turkijos valdžios institucijos 2003 m. rugpjūčio 22 d. raštu išsklaidė visas abejones dėl sertifikato D437214 klastotės.

133. Vis dėlto vien to, kad ginčijami sertifikatai yra klastotės, nepakanka, kad būtų pateisintas priekaištas dėl pažeidimo, jau nekalbant apie Turkijos valdžios institucijų prisidėjimą. Todėl apeliantės teiginiai dėl pažeidimo vertinant ginčijamus 32 A.TR.1 sertifikatus kaip klastotes atmestini.

52 — Žr. šios išvados 83 punktą.

53 — Žr. šios išvados 85 punktą.

iii) Turkijos valdžios institucijų pažeidimas, susijęs su antspaudu

134. Toliau atmestini yra ir apeliantės teiginiai dėl Turkijos valdžios institucijų pažeidimo, susijusio su antspaudu, kadangi nebuvo pakankamai aiškiai išdėstyta, kaip Pirmosios instancijos teismas padarė peržiūrėtiną teisės klaidą. Vien ši aplinkybė pateisina šių teiginių atmetimą kaip nepriimtinų.

135. Dėl visa ko paminėtina, kad tam, jog apeliantė iš tariamo antspaudų, uždėtų ant ginčijamų sertifikatų ir ant sertifikatų, kurie buvo pripažinti atitinkantys reikalavimus, panašumo nori padaryti išvadą, kad ginčijami sertifikatai yra ne suklastoti, o tik neatitinkantys reikalavimų, reikėtų paprieštarauti, nes ši išvada teisiniu požiūriu dėl jau paminėtų motyvų negali pakeisti vienareikšmio Turkijos valdžios institucijų vertinimo.

iv) Turkijos valdžios institucijų pažeidimas, susijęs su tarnybinių dokumentų registracija

136. Pritartina Pirmosios instancijos teismui, kad nei Asociacijos susitarimas, nei jo įgyvendinimo nuostatos nenumato Turkijos valdžios institucijų pareigos tvarkyti atitinkamą registrą. Nepaisant to, pritartina

apeliantės vertinimui jos apeliacinio skundo 136 punkte, kad tarnybinių dokumentų registracija įprasta organizuotos institucijos praktika ir todėl savaime suprantamas dalykas. Registracija yra, kaip pažymi apeliantė, kartu ir pagrindas, kad tinkamai būtų vykdoma tarpusavio pagalba.

137. Tačiau šia išvada savaime negalima paremti apeliantės argumentacijos, kad ginčijami sertifikatai yra autentiški. Tokiam teiginiui prieštarauja vienareikšmiškos Turkijos valdžios institucijų išvados. Pirmenybė labiau teiktina Pirmosios instancijos teismo argumentacijai, pagal kurią klastotojai yra suinteresuoti suklastotiems sertifikatams naudoti registracijos numerį, kuris atitinka reikalavimus atitinkantį sertifikatą. Čia teisės klaidos neįžvelgtina.

v) Turkijos valdžios institucijų pažeidimas prisidėjus išduodant reikalavimų neatitinkančius sertifikatus

138. Kaip jau minėta, Pirmosios instancijos teismas pagrįstai padarė išvadą, kad vien aplinkybė, jog ginčijami sertifikatai buvo padirbti, neleidžia daryti išvados, jog Turkijos valdžios institucijos buvo prisidėjusios prie klastojimo.

vi) Turkijos valdžios institucijų pažeidimas, susijęs su tarpusavio pagalba

139. Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 194–206 punktuose konstatavo, kad Turkijos valdžios institucijų bendradarbiavimas buvo visiškai tinkamas. Jis ypač pabrėžė, kad Turkijos valdžios institucijos pačios inicijavo ginčijamų sertifikatų patikrinimo kontrolę ir kad šios institucijos per protingą terminą patikrino daugelį šimtų sertifikatų, perdavė savo tyrimo rezultatus Bendrijos institucijoms ir sudarė sąlygas atlikti Turkijoje daugelį Komisijos misijų vietoje. Teisės požiūriu šios išvados yra nepriekaištingos.

140. Apeliantės minimi Turkijos valdžios institucijų bandymai nuslėpti tyrimus ar jiems trukdyti neleidžia daryti išvados, kad Pirmosios instancijos teismas teisės požiūriu klaidingai įvertino jam pateiktas faktines aplinkybes, iš dalies todėl, kad šie teiginiai nebuvo nei pakankamai pagrįsti, nei paremti kokiais nors įrodymais.

141. Tiek, kiek apeliantė remiasi jos nurodytu procesu Kelno miesto Muitinės kriminalinėje tarnyboje arba Hamburgo miesto Finansų teisme, pažymėtina, kad čia kalbama apie procesus, kurie su nagrinėjamoje byloje ginčijamu muitų grąžinimo procesu neturi nieko bendro ir apie kuriuos apeliantė per

muitų grąžinimo procesą Komisijai nepranešė. Todėl šie teiginiai atmestini kaip nereikšmingi.

142. Taip pat nereikšmingi yra apeliantės teiginiai dėl sertifikatų D 141591 ir D 412662, nes nė vienas iš jų nebuvo skundžiamas Komisijos sprendimo dalykas. Skundžiamo sprendimo 199 punkte Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad sertifikatas D 141591 nėra šioje byloje ginčijamas sertifikatas, nes apeliantė neapskundė konstatavus šį suklastojimą priskaičiuotų muitų ir neprašė grąžinti surinktų muitų, taip netiesiogiai pripažindama nagrinėjamo sertifikato neautentiškumą.

su jos atstovų diskusijų su Turkijos ministro pirmininko administracijos Ekonomikos reikalų tarnyba turiniu ir su baudžiamosios bylos prieš jos eksportuotoją p. Akman nutraukimu, neturinčiais reikšmės bylai, o jos teiginius, kad Turkijos valdžios institucijos, nepaisant daugelio UCLAF misijų vietoje, trukdė Komisijai atlikti tyrimus Turkijoje, – nepagrįstais. Priešingai nei teigia apeliantė, šie tvirtinimai nedaro poveikio faktinių aplinkybių vertinimui. Bet kokiu atveju jie nepagrindžia nei išvados, kad sertifikatai yra tik neatitinkantys reikalavimų, nei to, kad Turkijos valdžios institucijos pažeidė įsipareigojimus.

b) Dėl tariamų pažeidimų, priskirtinų Komisijai

vii) Turkijos valdžios institucijų pažeidimas, susijęs su kitomis aplinkybėmis ir tyrimų Mersine vilkinimu

145. Apeliantė kaltina Komisiją padarius iš viso keturis pažeidimus, kurie, jos nuomone, pagrindžia „ypatingą padėtį“ BMK 239 straipsnio prasme. Tačiau Pirmosios instancijos teismas skundžiamame sprendime padarė išvadą, kad Komisija nepažeidė jokių pareigų. Šiam vertinimui, kaip bus toliau nurodyta, visiškai pritartina.

143. Atmestini yra ir kiti apeliantės tvirtinimai, susiję su tariamais Turkijos valdžios institucijų pažeidimais. Šiais teiginiais iš esmės siekiama sukelti abejonių Pirmosios instancijos teismo nustatytomis faktinėmis aplinkybėmis, tačiau nėra aiškiai nurodyta, kur padaryta teisės klaida.

i) Pažeidimas, susijęs su preferencinio režimo priežiūra

144. Pirmosios instancijos teismas pagrįstai pripažino apeliantės tvirtinimus, susijusius

146. Pirmiausia Pirmosios instancijos teismas teisingai nustatė, jog priekaištas

dėl pažeidimų neužtikrinus ir nevykdžius kontrolės, kad būtų laikomasi iš Asociacijos susitarimo kylančių taisyklių, turi būti tikrinamas remiantis iš EB 211 straipsnio ir gero administravimo principo kylančia Komisijos pareiga užtikrinti tinkamą Asociacijos susitarimo taikymą [54]. Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad ši pareiga kyla iš Asociacijos susitarimo ir įvairių Asociacijos tarybos nutarimų [55].

147. Įvertinęs visas bylos aplinkybes jis nustatė, kad Komisija padarė viską, kas reikalinga tam, kad būtų užtikrintas tinkamas Asociacijos susitarimo taikymas. Jis pagrįstai skundžiamo sprendimo 238 punkte akcentavo aplinkybę, kad Komisija atliko tyrimus Turkijos teritorijoje vos atsiradus pirmiesiems judėjimo sertifikatų klastojimo požymiams.

148. Remdamasis bendromis procesinės teisės taisyklėmis Pirmosios instancijos teismas paskyrė apeliantei faktų nurodymo ir įrodinėjimo naštą dėl bet kokio Komisijai priskirtino pažeidimo įrodymo. Šiame kontekste jis atmetė visus apeliantės bendro pobūdžio tvirtinimus ir įtarimus kaip ir jos bandymą ieškoti analogijos su faktinėmis aplinkybėmis, dėl kurių buvo priimtas sprendimas *Kaufring ir kt.* Pirmosios instancijos teismo nuomone, tos bylos faktinės aplinkybės nėra panašios į nagrinėjamos bylos aplinkybes, nes sprendime *Kaufring ir kt.* Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad Turkijos valdžios institucijos padarė didelių pažeidimų, be kita ko, neperkėlusios Asociacijos susitarimo nuostatų, skirtų televizorių eksportui iš Turkijos. Šie pažeidimai lėmė su eksportu susijusių reikalavimų nepaisymą, dėl kurio eksportuotojai atsidūrė ypatingoje padėtyje BMK 239 straipsnio prasme. Tačiau nagrinėjamu atveju, Pirmosios instancijos teismo nuomone, nebuvo įrodyta, kad buvo padaryta tokių pažeidimų, susijusių su ginčijamais sertifikatais.

149. Iš tiesų, kai vyko įvykiai, kurie yra šio ginčo pagrindas, nebuvo jokių nuolatinio Asociacijos susitarimo nuostatų pažeidinėjimo požymių, kurie būtų davę pagrindą Komisijai akyliau prižiūrėti, kaip Turkijos valdžios institucijos taiko preferencinį režimą. Todėl jos negalima apkaltinti jokiu pažeidimu. Dėl tos priežasties Pirmosios instancijos teismas nepadarė jokios teisės klaidos teisiškai vertindamas faktines bylos aplinkybes.

ii) Pažeidimas, susijęs su antspaudų pavyzdžių neišsiuntimu

150. Pirmosios instancijos teismas skundžiamame sprendime pagrįstai padarė išvadą, kad nei Turkija, nei Komisija pagal šiuo atveju taikytinas teisės normas nebuvo įpareigotos perduoti antspaudų ar parašų pavyzdžių.

54 — Sprendimas *Kaufring ir kt.* (minėtas 9 išnašoje, 257 punktas); Sprendimas *Eyckeler & Malt prieš Komisiją* (minėtas 24 išnašoje, 165 punktas) ir 1986 m. sausio 15 d. Sprendimas *Krohn prieš Komisiją* (175/84, Rink. p. 753, 17 punktas).

55 — Sprendimas *Kaufring ir kt.* (minėtas 9 išnašoje, 258 punktas).

Todėl tai, kad Komisija nepersiuntė antspaudų pavyzdžių Italijos muitinės institucijoms, nėra pažeidimas.

151. Priešingai nei teigia apeliantė, pareiga persiųsti antspaudų pavyzdžius nekyla konkrečiai iš BMK įgyvendinimo reglamento 93 straipsnio. Iš jo aiškios formuluotės matyti, kad ši norma skirta ne nagrinėjamu atveju ginčijamiems A.TR.1 sertifikatais, o tik APR formoms ir A formos kilmės sertifikatams, susijusiems tik su besivystančių valstybių kilmės prekių importu [56].

152. Priešingai nei teigia apeliantė, BMK įgyvendinimo reglamento 93 straipsnis nebuvo pripažintas taikytinu ir sprendimais, priimtais pagal Asociacijos susitarimą tarp Bendrijos ir Turkijos. Tai galioja ir Sprendimo Nr. 1/96 4 straipsniui. Priešingai nei teigia apeliantė, šioje nuostatoje jokiu būdu neteigiama, kad BMK įgyvendinimo reglamento 93 straipsnis yra taikytinas *mutatis mutandis*. Apeliantė neįvertina, kad Bendrijos muitinės teisės nuostatos Asociacijos su Turkija susitarimo taikymo sričiai taikytinos tik tuomet ir tik tokia apimtimi, kiek tai aiškiai nustatyta Asociacijos susitarime arba jo pagrindu priimtuose sprendimuose. O BMK įgyvendinimo reglamento 93 straipsnis niekada nebuvo įtrauktas į Asociacijos susitarimo taikymo sritį. Todėl apeliantė negali pacituoti nė vienos normos, pagal kurią BMK įgyvendinimo reglamento 93 straipsnis *mutatis mutandis* būtų pripažintas taikytinu.

153. Todėl neabejotina, kad BMK įgyvendinimo reglamento 93 straipsnis nei buvo taikomas pagal savo formuluotę, nei galėjo būti pripažintas taikytinu pagal Asociacijos susitarimą su Turkija.

iii) Pareigos laiku perspėti importuotojus pažeidimas

154. Pareigos laiku perspėti importuotojus pažeidimas galimas tik preziumuojant, kad pagal Bendrijos teisės nuostatas egzistuoja atitinkama Komisijos pareiga. Tačiau Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 270 punkte remdamasis Bendrijos teismų praktika [57] teisingai konstatavo, kad jokia Bendrijos teisės nuostata tiesiogiai neįpareigoja Komisijos perspėti

56 — Tai išplaukia iš BMK įgyvendinimo reglamento 67 straipsnio 1 dalies, skaitomos kartu su 80 straipsnio a punktu, nuostatų, kuriose daroma nuoroda į preferencinio muitų režimo besivystančioms šalims taisykles. Daugiau apie preferencijų kilmės ir judėjimo sertifikatų apžvalgą žr. M. Lux „Das Zollrecht der EG“, Kelnas, 2003, p. 136. Preferencinio režimo taikymą prekėms iš Turkijos patvirtina trumpinys „A.TR“, o kilmės A formos sertifikatas naudojamas prekėms iš besivystančių šalių, kurioms, kaip savarankiškas Bendrijos prekybos instrumentas, taikoma Bendroji lengvatų sistema (BLS).

57 — 1999 m. rugsėjo 7 d. Sprendimas *De Haan Beheer* (C-61/98, Rink. p. I-5003, 36 punktas), Sprendimas *Hyper prieš Komisiją* (minėtas 23 išnašoje, 126 punktas),

importuotojų, kai ji turi abejonių dėl pagal preferencinį režimą importuotojų įvykdytų muitinės operacijų teisėtumo.

155. Tačiau lieka galimybė, kad Komisija pagal jos turimą bendrąją rūpestingumo pareigą atitinkamomis aplinkybėmis turėtų pateikti Bendrijos importuotojams bendro pobūdžio perspėjimą. Tačiau tokio pobūdžio perspėjimo pareiga gali kilti tik jei Komisija turi rimtų abejonių dėl pagal preferencinį režimą įvykdytų didelio kiekio eksporto operacijų atitikties reikalavimams [58].

156. Kaip Pirmosios instancijos teismas konstatavo 273 punkte, apeliantė neįstengė įtikinamai įrodyti, kad Turkijos valdžios institucijos padarė didelių pažeidimų, turinčių įtakos visam koncentruotų vaisių sulčių eksportui, ir taip prisidėjo prie suklastotų sertifikatų judėjimo. Todėl negalima jokia analogija su faktinėmis aplinkybėmis, dėl kurių buvo priimtas sprendimas *Kaufring ir kt.*

157. Apeliantės tvirtinimai šiame apeliaciniame procese neleidžia daryti kitokio vertinimo, nes jos priekaištas apeliacinio skundo 225 ir 226 punktuose paremtas tik „neatitinkančių reikalavimų“, o ne „suklastotų“ judėjimo sertifikatų išdavimu, taigi ji neįrodė, kad Turkijos valdžios institucijos prisidėjo prie klastojimo. Likusioje dalyje apeliantė remiasi nepriimtinais argumentais, nes jos teiginiais aiškiai siekiama naujo faktinių aplinkybių nustatymo, o ne išimtinai teisinio Pirmosios instancijos teismo motyvų pagrindimo patikrinimo, o tai nepatenka į Teisingumo Teismo, kaip apeliacinės instancijos, kompetenciją.

158. Nepaisant to, būtina pažymėti, kad Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 274 punkte atsižvelgė į tai, jog ginčijamas importas vyko nuo 1995 m. balandžio mėn. iki 1997 m. lapkričio mėn., o abejonės dėl Turkijoje išduotų A.TR.1 sertifikatų autentiškumo ar turinio teisingumo kilo tik vėliau, t. y. nuo 1998 metų. Logiška, kad Komisija galėjo sužinoti apie suklastotų sertifikatų buvimą tik po to, kai Italijos valdžios institucijos nustatė pirmą suklastotą sertifikatą ir pradėjo tyrimo procedūrą. Iš to išplaukia, kad net darant prielaidą, jog Komisija privalėjo perspėti importuotojus, tai neturėtų jokio poveikio nagrinėjamu atveju ginčijamam 1995–1997 m. importui.

159. Todėl Pirmosios instancijos teismas pagrįstai nustatė, kad Komisija neturi pareigos laiku perspėti importuotojus.

58 — Žr. Sprendimas *Hyper prieš Komisiją* (minėtas 23 išnašoje, 128 punktas).

iv) Dėl netinkamo faktinių aplinkybių nustatymo ir įvertinimo atliekant tyrimus Turkijoje

160. Dėl kaltinimo padarius pažeidimą nustatant ir vertinant faktines aplinkybes ir atliekant tyrimus Turkijoje Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 284 punkte nepadarė teisės klaidų nuspręsdamas, kad apeliantė negalėjo pagrįsti savo argumentų įrodymais. Dėl tariamų Komisijos pažeidimų, kylančių iš to, kad UCLAF Turkijoje neatliko tinkamo tyrimo, pakanka konstatuoti, kad ieškovė negali pagrįsti savo argumentų įrodymais. Vertindamas faktines bylos aplinkybes jis pagrįstai padarė išvadą, kad vykdydama misijas Turkijoje Komisija tinkamai ištyrė ir galiausiai įvertino visas bylai reikšmingas aplinkybes.

161. Tiek, kiek apeliantė šiuo apeliacinio skundo pagrindu iš naujo ginčija teisės požiūriu klaidingą įrodinėjimo naštos paskirstymą, šie motyvai, atsižvelgiant į mano išvadas dėl trečiojo apeliacinio skundo pagrindo, yra atmestini.

162. Be to, pažymėtina, kad apeliantė grindžia savo apeliacinį skundą nepriimtinais motyvais, nes jais aiškiai siekiama naujų faktinių aplinkybių nustatymo, o ne išimtinai teisinio Pirmosios instancijos teismo motyvų pagrindimo patikrinimo. Be to, ji konkrečiai nepaaiškina, kokiu būdu Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą. Kadangi visas šis pagrindas taip pat neatitinka apeliaciniam skundui keliamų procesinių reikalavimų, jį reikia atmesti.

c) Tarpinė išvada

163. Baigiant laikytina, kad nei Turkijos valdžios institucijos, nei Komisija nepažeidė savo pareigų ir todėl nesama „ypatingos padėties“ BMK 239 straipsnio ir BMK įgyvendinimo reglamento 905 straipsnio prasme. Tai reiškia, kad ir penktasis apeliacinio skundo pagrindas atmestinas kaip nepagrįstas.

6. Dėl šeštojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su Jungtinio muitų sąjungos komitetu ir (arba) Asociacijos taryba

164. Šeštuoju apeliacinio skundo pagrindu apeliantė ginčija aplinkybę, kad Komisija nesikreipė į Muitų sąjungos komitetą arba Asociacijos tarybą, siekdama užkirsti kelią kylantiems Bendrijos prekybos su Turkija pažeidimams. Jos nuomone, teisės klaida skundžiamame sprendime buvo padaryta dėl to, kad Pirmosios instancijos teismas apsiribojo sutartinių Asociacijos tarybos bei Muitų sąjungos komiteto pareigų aprašymu, neatlikdamas jokio teisinio šių nuostatų taikymo konkrečioje situacijoje kvalifikavimo. Be to, jis nepadarė reikalingų teisinių išvadų atsi-

žvelgdamas į veiksmus, kuriuos nagrinėjamoje situacijoje privalėjo atlikti Komisija [59].

165. Šiems teiginiams pritarti negalima, nes Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 239 punkte faktines pagrindinio ginčo aplinkybes tyrė kaip tik tuo aspektu, ar konkrečiu atveju buvo prielaidų kreiptis į Muitų sąjungos komitetą.

166. Šios institucijos veiksmų Komisijos iniciatyva teisinis pagrindas yra Sprendimo Nr. 1/95 52 straipsnio 2 dalis, kurioje numatyta, kad Susitariančiosios Šalys Jungtiniame komitete konsultuojasi viena su kita visais šio sprendimo įgyvendinimo klausimais, dėl kurių vienai iš jų kyla sunkumų. Šis komitetas kilus tokiems sunkumams pagal Sprendimo Nr. 1/95 52 straipsnio 2 dalį turėtų teisę teikti atitinkamas rekomendacijas dėl tinkamo muitų sąjungos funkcionavimo Asociacijos tarybai. Tačiau nebuvo pagrindo teigti, kad atsirado rimtų sunkumų. Atvirkščiai, galima daryti prielaidą, kad, atsižvelgiant į Turkijos valdžios institucijų pasirengimą bendradarbiauti su Komisija, kreipimasis į šią instituciją nebuvo nei būtinas, nei pateisinamas.

167. Taigi Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 239 punkte teisiškai nepriekaištingai nustatė, kad ieškovė neįstengė įrodyti, jog dėl su Turkijos Respublika sutartos administracinės pagalbos Komisijai kilo sunkumų, kurie pateisina diskusijas minėtose institucijose dėl konkrečių priemonių šiems sunkumams pašalinti priėmimo.

168. Pirmosios instancijos teismas pagrįstai laikėsi nuomonės, kad analogija su faktinėmis aplinkybėmis, dėl kurių buvo priimtas sprendimas *Kaufring ir kt.*, negalima, nes nebuvo įrodyta panašių Turkijos valdžios institucijoms priskirtinų su ginčijamais judėjimo sertifikatais susijusių pažeidimų, kurie pagrįstų ypatingą padėtį [60].

169. Todėl Komisija neprivalėjo kreiptis į Muitų sąjungos komitetą ar Asociacijos tarybą. Iš to darytina išvada, kad šis apeliacinio skundo pagrindas atmestinas kaip nepagrįstas.

7. Dėl septintojo pagrindo, susijusio su teisėto apeliantės intereso dėl A.TR.1 judėjimo sertifikato Nr. WVB D 437214 nepaisymu

170. Į apeliantės argumentus tiek, kiek jie susiję su tuo, jog septintajame apeliacinio

59 — Apeliacinio skundo 240 punktas.

60 — Žr. šios išvados 148 punktą.

skundo pagrinde apeliantė aiškiai remiasi trejų metų ieškinio senaties terminu pagal BMK 221 straipsnio 1 dalies 3 punktą [61], siekdama išvengti pareigos sumokėti importo muitus, atsakytina, kad šie samprotavimai remiasi klaidingu Bendrijos teisės aiškinimu.

171. Visų pirma, ji neįvertino, kad nagrinėjamu atveju kalbama apie muitų grąžinimą ar atsisakymą juos išieškoti pagal BMK 239 straipsnį, o ne, kaip mano apeliantė, apie situacijas, kai paskesnis įtraukimas į apskaitą neatliekamas pagal BMK 220 straipsnio 2 dalies b punkto nuostatas, ir tuomet taikytina BMK 221 straipsnio 3 dalis [62]. Taigi čia kalbama apie dvi skirtingas procedūrų rūšis, kurių formaliosios ir materialiosios taikymo sąlygos skiriasi ir kurios tikrintinos nepriklausomai viena nuo kitos [63]. Todėl hipotetiniai svarstymai dėl galimo šios nuostatos taikymo, esant kitokiam Pirmosios instancijos teismo sprendimui, yra atmestini kaip nesvarbūs.

172. Be to, šie samprotavimai grindžiami teisiškai klaidinga prielaida, kad Pirmosios instancijos teismas turėjo panaikinti skundžiamą sprendimą dėl formalių trūkumų. Tačiau, kaip teisingai nurodo Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 133 punkte, net tokio sprendimo panaikinimo atveju būtų priimtas naujas sprendimas, iš esmės tapatus panaikintajam. Pritartina tam, kad, kaip Pirmosios instancijos teismas nustatė skundžiamo sprendimo 128 punkte, nors Komisija ginčijamo sprendimo priėmimo metu, t. y. 2002 m. gruodžio 18 d., dėl dviprasmiškų Turkijos valdžios institucijų paaiškinimų negalėjo padaryti pagrįstos išvados, kad sertifikatas Nr. D 437214 yra suklastotas, tačiau galiausiai ši išvada pasirodė esanti objektyviai teisinga, kaip patvirtino Turkijos valdžios institucijos 2003 m. rugpjūčio 22 d. laišku. Remiantis Bendrijos teismų praktika nėra teisinio suinteresuotumo panaikinti sprendimą dėl formos trūkumų, kai sprendimo panaikinimas gali lemti tik naujo sprendimo, iš esmės tapataus

61 — Apeliacinio skundo 254 punkte apeliantė remiasi „trejų metų senaties terminu pagal BMK 218 straipsnio 3 dalį“, kuris, priešingai nei ji teigia, nėra ieškinio senaties terminas. Iš tiesų šia nuostata nustatomas specialus terminas, per kurį muitinės skolos sumą atitinkanti suma turi būti įtraukta į apskaitą. Jis galioja kitoms situacijoms nei įprastinei skolos muitinei susidarymo situacijai ir todėl taikytinas ir muitų išieškojimo priemonėms, taikomoms išleidus prekes, pagal BMK 220 straipsnį, kurias nurodo apeliantė (žr. S. Alexander „Zollkodex“, 10 išnaša, 218 straipsnis, 6 punktas).

62 — Žr., pvz., S. Galera Rodrigo „Derecho aduanero español y comunitario“, Madridas, 1995, p. 312; H.-J. Bleihauer „Lehrbuch des Europäischen Zollrechts“, (10 išnaša), p. 416. Pastarasis daro prielaidą, kad vėlesnis įtraukimas į apskaitą pagal BMK 220 straipsnį po sprendimo (palankaus muitus privalėjusiam sumokėti asmeniui) dėl importo muitų grąžinimo ar atsisakymo išieškoti pagal BMK 239 straipsnį gali būti atliekamas tik tuomet, jei skola muitinei pagal BMK 24 straipsnį vėl tampa mokėtina, pavyzdžiui, dėl to, kad buvo atsisakyta išieškoti skolą muitinei arba grąžinta atitinkama muito suma. Tačiau nagrinėjimu atveju to nėra, nes prieš Komisijai priimant savo sprendimą nebuvo priimta jokio palankaus sprendimo dėl importo muitų grąžinimo ar atsisakymo išieškoti pagal BMK 239 straipsnį, susijusio su ginčijamais prekių judėjimo sertifikatais. Taip pat nebuvo ir aplinkybių, kuriomis, pasak W. Huchatz, „Lehrbuch des Europäischen Zollrechts“, (10 išnaša), p. 379, 380, būtų galimas vėlesnis įtraukimas į apskaitą pagal BMK 220 straipsnį. Taip būtų, pirma, tuo atveju, jei administracija per BMK 218–219 straipsniuose nustatytą terminą neįtrauktų į apskaitą muitų sumos, ir, antra, jei į apskaitą būtų įtraukta mažesnė nei pagal įstatymą priklauso mokėti muitų suma.

63 — Žr. S. Alexander „Zollkodex“ (minėta 10 išnašoje) teksto iki 220 straipsnio 8 punktą, kuriame nurodomos skirtingos atsisakymo išieškoti ir grąžinimo pagal BMK 239 straipsnio 1 dalies 2 įtrauką ir vėlesnio įtraukimo į apskaitą neatlikimo pagal BMK 220 straipsnio 2 dalis b punktą prielaidos. Dėl šios aplinkybės būtina vykdyti dvi paraleles procedūras.

panaikintajam, priėmimą [64]. Todėl Pirmosios instancijos teismo sprendimas teisiniu požiūriu yra nepriekaištingas.

173. Iš to išplaukia, kad ir šis apeliacinio skundo pagrindas yra atmestinas.

176. Kaip pati apeliantė pripažįsta savo apeliacinio skundo 257 ir 258 punktuose, ūkio subjektų pasitikėjimas importo licencijų, kurios, kaip vėliau išaiškėja, yra suklastotos, galiojimu iš esmės nėra ginamas ir priskiriamas bendrajai komercinei rizikai [65]. Bendrijos teisės aktų leidėjas BMK įgyvendinimo reglamento 904 straipsniu jau pateikė aiškų rizikos įvertinimą, kuriuo privalo vadovautis Bendrijos teismai, aiškindami Bendrijos teisę.

8. Dėl aštuntojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su teisingumo ir rizikos sąlygų įvertinimu

174. Kaip Pirmosios instancijos teismas nustatė skundžiamo sprendimo 295 punkte, ginčijamame sprendime Komisija nepareiškė nuomonės dėl apeliantės rūpestingumo ar aplaidumo. Todėl Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad apeliantės samprotavimai, jog nebuvo akivaizdaus jos aplaidumo, netinkami ir todėl turi būti atmesti.

177. Tiek, kiek apeliantė, remdamasi Bendrijos teismų praktika, daro išvadą, kad Komisija privalėjo įvertinti teisingumo ir rizikos pusiausvyra, pasakytina, kad ji negali pagrįsti savo teiginių nurodyta teismų praktika. Jos nurodytoje *Bonn Fleisch* [66] byloje buvo nustatytas netinkamas tiek valstybių narių muitinės institucijų, tiek Komisijos elgesys vykdant savo pareigas, o to nerodo jokie požymiai nagrinėjamu atveju [67]. Tas pats galioja ir dėl nurodyto sprendimo *Eyckeler & Malt* [68].

175. Apeliantės tvirtinimui, kad Pirmosios instancijos teismas padarė klaidą nevertindamas teisingumo ir rizikos pusiausvyros, nepritartina, nes teismas nebuvo teisiškai įpareigotas tai daryti.

178. Todėl šis apeliacinio skundo pagrindas atmestinas kaip nepagrįstas.

64 — 1983 m. liepos 6 d. Sprendimas *Geist prieš Komisiją* (117/81, Rink. p. 2191, 7 punktas); 1992 m. gruodžio 18 d. Sprendimas *Díaz García prieš Parlamentą* (T-43/90, Rink. p. II-2619, 54 punktas); 2000 m. rugsėjo 20 d. Sprendimas *Orthmann prieš Komisiją* (T-261/97, Rink. VT p. I-A-181 ir II-829, 33 ir 35 punktai) ir 2003 m. gruodžio 3 d. Sprendimas *Audi prieš VRDT (TDI)* (T-16/02, Rink. p. II-5167, 97–98 punktai).

65 — Žr. šios išvados 70, 112–115 punktus.

66 — Minėtas 23 išnašoje, 115–117 punktai.

67 — Žr. šios išvados 163 ir 169 punktus.

68 — Minėtas 24 išnašoje.

9. Dėl devintojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su BMK 220 straipsnio 2 dalies b punkto pažeidimu

179. Devintuoju apeliacinio skundo pagrindu apeliantė nurodo BMK 220 straipsnio 2 dalies b punkto, kuris riboja paskesnio įtraukimo į apskaitą atlikimą, kad būtų užtikrinta teisėtų lūkesčių apsauga ir teisinis saugumas [69], pažeidimą. Šia nuostata siekiama apsaugoti teisėtus mokesčio mokėtojo lūkesčius, kad visi kriterijai, į kuriuos atsižvelgiama priimant sprendimą dėl muito išieškojimo, būtų pagrįsti [70].

180. Pagal šią nuostatą tam, kad kompetentingos valdžios institucijos galėtų neatlikti paskesnio importo muitų įtraukimo apskaitą, turi būti įvykdytos trys kumuliacinės sąlygos. Jei jos įvykdytos – muitus privalėjęs sumokėti asmuo turi teisę reikalauti, kad paskesnis importo muitų įtraukimas į apskaitą nebūtų atliktas [71]. Visų pirma, reikia, kad muitai būtų nesumokėti dėl pačių kompetentingų valdžios institucijų klaidos. Antra, padaryta klaida turėtų būti tokia, kad šiuos muitus privalėjęs sumokėti sąžiningas asmuo jos nebūtų galėjęs pagrįstai nustatyti, nepaisant jo profesinės patirties ir atidumo. Trečia, muitus privalėjęs sumokėti asmuo turi būti laikęsis visų su muitinės deklaracijos pateikimu susijusių galiojančių teisės aktų nuostatų [72].

181. Ginčo šalys iš esmės nesutaria dėl sąvokos „klaida“, kurią apeliantė preziumuoja buvus nagrinėjamu atveju. Ji priekaištauja Pirmosios instancijos teismui, kad šis neatsižvelgė į aktyvų Turkijos muitinės institucijų prisidėjimą išduodant ir naudojant ginčijamus 32 A.TR.1 sertifikatus.

182. Šiems samprotavimams nepritartina dėl teisinių ir faktinių priežasčių.

183. Visų pirma atkreiptinas dėmesys, kad sąžiningas suklastotų dokumentų pateikimas, ypač kai kalbama apie preferencinio režimo taikymo įrodymus, teisiškai negali būti vertinamas kaip „klaida“ BMK 220 straipsnio 2 dalies b punkto prasme [73]. Remiantis Teisingumo Teismo praktika, prielaida dėl tokios „klaidos“ galima tik esant muitinės

69 — 1992 m. birželio 16 d. Sprendimas *Belovo* (C-187/91, Rink. p. I-4937, 14 punktas) ir 1988 m. spalio 5 d. Sprendimas *Padovani* (210/87, Rink. p. 6177, 6 punktas).

70 — Sprendimas *Mecanarte* (minėtas 11 išnašoje, 19 punktas) ir 2002 m. lapkričio 14 d. Sprendimas *Ilumitrónica* (C-251/00, Rink. p. I-10433, 39 punktas).

71 — 1993 m. balandžio 1 d. Sprendimas *Hewlett Packard France* (C-250/91, Rink. p. I-1819, 12 punktas); Sprendimas *Faroe Seafood ir kt.* (minėtas 13 išnašoje, 84 punktas) ir 2000 m. spalio 19 d. Sprendimas *Sommer* (C-15/99, Rink. p. I-8989, 35 punktas).

72 — Sprendimas *Hewlett Packard France* (minėtas 71 išnašoje, 13 punktas); 1996 m. gegužės 14 d. Sprendimas *Faroe Seafood ir kt.* (minėtas 13 išnašoje, 83 punktas); 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendimas *Covita* (C-370/96, Rink. p. I-7711, 25–28 punktai) ir 2001 m. spalio 11 d. Nutartis *William Hinto & Sons* (C-30/00, Rink. p. I-7511, 68, 69, 71 ir 72 punktai).

73 — Šiuo atžvilgiu taip pat žr. S. Alexander „Zollkodex“ (10 išnaša) 220 straipsnio 18 ir 65 punktus.

institucijų veiksmams ir tokių veiksmų ir klaidos priežastiniam ryšiui [74].

184. Remiantis šia teismų praktika, mano nuomone, pritartina tam, kad teisinė „klaidos“ sąvoka turi būti atribota nuo „suklastojimo“ taip, kad pirmoji būtinai reikalauja (net objektyviai klaidingo) aktyvaus muitinės institucijų veikimo [75], o „klastojimas“ iš esmės labiau siejamas su tyčiniu neįgaliotų trečiųjų asmenų veikimu [76]. Todėl tampa aišku, kad su abiem sąvokomis susijusios skirtingos faktinės situacijos.

185. Atsižvelgiant į tai, muitus privalėjusiems sumokėti asmenims, kurie sąžiningai remiasi suklastotais preferencinio režimo įrodymais, išduotais ne kompetentingų trečiųjų šalių institucijų, pagal šią nuostatą nesuteiktina teisėtų lūkesčių apsauga [77]. Šis aiškinimas atitinka Teisingumo Teismo praktiką dėl šios nuostatos taikymo srities. Pagal Teisingumo Teismo praktiką dėl importo muitų grąžinimo arba atsisakymo juos išieškoti pagal BMK 239 straipsnį, taip pat ir paskesnio įtraukimo į apskaitą atžvilgiu, pripažįstama, kad suklastoti preferencinio režimo įrodymai yra dalis komercinės rizikos, kurios siekdamas išvengti importuotojas pats turi imtis priemonių [78]. Ta aplinkybė, kad importuotojas yra sąžiningas, neatleidžia jo nuo atsakomybės už skolos muitinei padengimą, nes jis yra tas, kuris praneša apie įvežtas prekes. Importuotojas pats atsako už muitų sumokėjimą ir muitinės institucijoms pateikiamų dokumentų atitikimą reikalavimams, net jei jis negali išvengti žalos [79]. Taigi už galimą nemokumą, kylantį dėl to, kad nebuvo atsisakyta išieškoti muitų, iš esmės atsakingas tik importuotojas. Skolos, kurią prašoma atsisakyti išieškoti, dydis pats savaime nėra kriterijus, galintis paveikti atsisakymo išieškoti

74 — Žr. Sprendimą *Mecanarte* (minėtas 11 išnašoje, 23 punktas) ir Sprendimą *Ilumitrónica* (minėtas 70 išnašoje, 42 punktas); 1999 m. gruodžio 9 d. Nutartį *CPL Imperial 2 ir Unifrigo prieš Komisiją* (C-299/98 P, Rink. p. I-8683, 32 punktas).

75 — Pasak Teisingumo Teismo, klaidos sąvoka neapsiriboja vien tik paprastomis kompetentingų institucijų rašymo ar skaičiavimo klaidomis, o apima kiekvieną klaidą, padarytą priimant sprendimą, pavyzdžiui, neteisingą taikytinų teisės normų išaiškinimą ir pritaikymą (sprendimas *Mecanarte*, minėtas 11 išnašoje, 20 punktas).

76 — Tyčinis neįgalioto trečiojo asmens veikimas yra tuomet, kai įgyvendinant teisiniams santykiams poveikio turinčią apgaulę sukuriami neautentiški dokumentai arba iš dalies pakeičiami jau egzistuojantys autentiški.

77 — Sprendimas *Pascoal & Filhos* (minėtas 11 išnašoje, 59 punktas ir paskesni). J. Sack (7 išnaša), 1 t., C. II, 79 punktas, p. 26, nurodo, kad vykdant paskesnį įtraukimą į apskaitą nekreipiamas dėmesys, ar dokumentai yra klaidingi, ar suklastoti, nes kitaip tokiais atvejais praktiškai niekada nebūtų galimas paskesnis išieškojimas ir gerokai padidėtų suinteresuotumas naudoti tokius dokumentus. Toliau jis pateikia nuorodą į BMK įgyvendinimo reglamento 904 straipsnio c punktą.

78 — Nutartis *CPL Imperial 2 ir Unifrigo prieš Komisiją* (minėtas 74 išnašoje, 37 punktas ir t. t.), 1998 m. birželio 9 d. Sprendimas *CPL Imperial 2 ir Unifrigo prieš Komisiją* (sujungtos bylos T-10/97 ir T-11/97, Rink. p. II-2231, 62 punktas ir paskesni).

79 — Sprendimas *Van Gend ir Loos* (minėtas 11 išnašoje, 16 ir 17 punktai). Pagal M. Dolfen, „Nacherhebung, Erstattung und Erlass von Abgaben nach dem neuen Zollkodex“, *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, 24/1993, p. 759, riziką, kad vėlesnio patikrinimo metu paaiškės, jog prekybinis dokumentas, pvz., dėl prekės kilmės, yra padirbtas, turi prisiimti tik muitus privalėjęs sumokėti asmuo.

sąlygas [80]. Kita vertus, negalima tikėtis, kad Bendrija prisiims iš trečiųjų asmenų neteisėtų veiksmų kylančius nuostolius.

186. Ši teismų praktika turi būti pritaikyta ir nagrinėjamam atvejui. Šiuo atžvilgiu atkreiptinas dėmesys į Pirmosios instancijos teismo teisės požiūriu nepriekaištingai atliktą faktinių aplinkybių vertinimą, pagal kurį ginčijami 32 A.TR.1 sertifikatai laikytini klastotėmis, pagamintomis nedalyvaujant Turkijos valdžios institucijoms. Atsižvelgus į nepakankamus apeliantės įrodymus, manytina, kad Pirmosios instancijos teismas neturėjo pagrindo preziumuoti, kad kompetentingos institucijos aktyviais veiksmais padėjo suklastoti dokumentus. Todėl Pirmosios instancijos teismas turėjo teisę atmesti trečiąjį ieškinio pagrindą kaip nepagrįstą.

80 — Svarbu pažymėti, kad ieškovės skola muitinei susijusi su prekių, dėl kurių buvo vykdomos nagrinėjamos Bendrijos tranzito operacijos, ekonomine verte, ypač su šioms prekėms, t. y. cigaretėmis, taikomais muitais ir mokesčiais. Tai, kad išieškotina importo muitų suma gali būti didelė, yra profesinės rizikos, su kuria susiduria ūkio subjektas, elementas (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Faroe Seafood ir kt.* 115 punktą). Todėl skolos, kurią prašoma atsisakyti išieškoti, dydis pats savaime nėra veiksnys, galintis pakeisti sąlygų, nuo kurių priklauso šis atsisakymas išieškoti, vertinimą. (2005 m. rugsėjo 13 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Ricosmos BV prieš Komisiją,* T-53/02, Rink. p. II-3171, 161 punktas).

187. Kadangi BMK 220 straipsnio 2 dalies b punktas skundžiamu sprendimu nebuvo pažeistas, devintasis apeliacinio skundo pagrindas taip pat atmestinas kaip akivaizdžiai nepagrįstas.

V — Tyrimo išvada

188. Remiantis tuo, kas išdėstyta, apeliacinis skundas yra nepagrįstas. Todėl jis turi būti visiškai atmestas.

VI — Bylinėjimosi išlaidos

189. Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį, taikomą apeliacinėse bylose pagal šio reglamento 118 straipsnį, pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to prašė. Kadangi apeliantė pralaimėjo bylą, o Komisija prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas, apeliantė turi jas padengti.

VII — Išvada

190. Atsižvelgdama į aukščiau išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui:

— visiškai atmesti apeliacinį skundą ir

— priteisti iš apeliantės bylinėjimosi išlaidas, įskaitant susijusias su bylos nagrinėjimu pirmojoje instancijoje.